VITA B. LAURENTIJ IUSTINIANI PROTOPATRIARCHAE VENETIARUM. ATQUE INDULTA PLURIUM...

Digitized by Google

NAZIONALE
R. BIBLIOTECA CENTRALE V. E. II
36
15 D
6
ROMA

36.15.D.6

VITA
B. LAVRENTII IVSTINIANI

Protopatriarchæ Venetiarum.

Atque Indulta plurium Summorum Pontificum ſuper eius Cultu, vnà cum Officio proprio, & nouiſſimo Decreto Sac. Rit. Congregationis pro eiuſdem Beati Canonizatione.

ROMÆ, M. DC. XC.

Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ.

SVPERIORVM FACVLTATE.

Digitized by Google

INDEX
CAPITVM.

Cap.I. QVo genere; quibus parentibus ſit ortus & quo pacto adoleſcens ad diſciplinam Monaſticam ſit profectus. pag. 6.

Cap.II. De ſiti, fame, vigilijs. & omni corporis attritione; de dolorum tolerantia, per omnem ætatem declarata. pag. 14.

Cap.III. De humilitate, & manſuetudine. De contemptu ignominiæ. De paupertatis amore. De dono orationis, & conſtantiæ. pag. 18.

Cap.IV. De dono, & efficacia verbi; quo pacto Fratrum tentationibus; ſubueniret. De ſpiritu Prophetiæ. De vocatione illius ad Pontificatum. pag. 23.

Cap.V. De aſſumptione Pontificatus, familia, veſte, victu, & de pecuniæ contemptu. pag. 30.

Cap.VI. De gratia verbi, conſilio; ſapientia, prudentia, iuſtitia, conſcientia, & de

& de infuſa ſcientia. pag. 36.
Cap. VI. *De manſuetudine, & dono lacrymarum, & corporis figura.* pag. 41.
Cap. VIII. *De amore fraterno, de eiectione Dæmoniorum. De miſericordia, & Moniali, cui per Spiritum Euchariſtiam communicauit.* pag. 47.
Cap. IX. *De dictis ab eo, memoratu dignis, & ſumma nominis eius celebritate.* pag. 57.
Cap. X. *De vltima ipſius valetudine; & quæ in ipſa dixit, aut fecit.* pag. 64.
Cap. XI. *De oratione, quam habuit, antequam migraret è vita, & de duobus Miraculis.* pag. 68.
Cap. XII. *Deuota ſpiritus emiſſio, & inhumati Corporis diuturna permanſio.* pag. 74.
Bulla Leonis X. pag. 81.
Bulla Clementis VII. pag. 84.
Bulla Xiſti V. pag. 88.
Bullæ Clementis VIII. pag. 92. 93. & 95.
Bulla Pauli V. pag. 98.
Officium B. Laurentij. pag. 105.

Digitized by Google

BERNARDI IVSTINIANI *ORATORIS* IN B. LAVRENTII Patriarchæ Venetiarum VITAM.

Ad Monachos Carthuſienſes.

PRÆFATIO.

ETSI non dubito, Venerandi Patres,quin Patriarcha Laurentius,ſicuti viuens ſolebat: ita etiam vita functus excipietur à vobis omni pietatis officio; iucundiorem tamen eius aduentum eſſe exiſtimaui,ſi rationem,qua ſuauiſſimus, gratiſſimuſque hoſpes ad vos veniat, cognoueritis. Nam, cum eum à teneris annis dilexiſſem, plus etiam, quàm parentem, atque illius diſceſſu męrens deſiderarem ali-

quid ſolatij;optabam, vt amantium mos eſt; aliquam illius imaginem, non Lyſippi quidem manibus, aut Apellis ; ſed quæ potiùs exprimeret, & mores illius, & actiones, & verba;quæ niſi litterarum viua (vt ita dixerim) pictura fideliter,atque perfectè repræſentari non poſſent ; illud igitur vnum cupiebam,illud optabam,ſingulares illius,cæleſteſque Virtutes,& cuivis Pontificum veterum merito non impares : præſtantis alicuius ingenij litteris illuſtrari . Quod cum ipſe mecum ſæpiùs agerem, ſæpè etiam cum his Venerabilibus Patribus veſtris, qui apud nos ſunt;& præſertim cum Angelici Spiritus viro Franciſco Taruiſano Præfecto veſtri Cœnobij accidit inter nos officij quædam, & pietatis plena contentio, cum orarem ego illum, & ille contra me, vt aliquid de vita noſtri Pontificis ſcriberem:Dicebam eſſe,illi auctoritatem,eſſe doctrinam,conſueuiſſe per multos annos cum Laurentio,multa vidiſſe, multa cognouiſſe, ſingulari charitate,ac reuerentia ei fuiſſe deuinctum. Vereri me præterea dicebam, ne ſi ego ſcriberem, ſanguinis propinquitas obeſſet fortaſſe Laurentij Cauſæ, & velùt

Rationes, ob quas Bernardus vitam ſcripſit B. Laurentij Patrui.

in

in foro ſolet, teſtimonium Nepotis in Cauſa Patrui ſuſpectiùs haberetur. At ille iiſdem contra me rationibus vrgebat enixiùs, & facultatis, & conſuetudinis, & amoris. Atque, vt eſt præſtanti doctrina, & vſu rerum, intueri iubebat D. Ambroſium, qui Satyri fratris laudes duobus libris complexus eſt; aſpicere D. Bernardum, qui Gerardo fratri inter cæteras nobiliſſimas ſuper Cantica homelias, locum præcipuum eius laudibus inſeruit. Neque Latinos ſolùm memorabat, ſed Græcos etiam. Nam & S. Cryſoſtomus Parentis, & Baſilius Sororis vitas, & laudes, quemadmodùm Sanctus noſter Aurelius Monicæ Matris proſequuti ſunt. An præterea dicebat; Si quotidiè vides alienos, & externi generis homines concurrere ad illius ſepulchrum, qui aut ſtatuas, aut flores, cereoſue in teſtimonium venerationis apportent, quid tandem tibi neceſſitudine Nepoti, pietate Filio; tantis illius beneficijs obſtricto agendum ſit? Te certè audiui, cum diceres, illum tibi ſæpè magnis in laboribus præſenti affuiſſe numine: quemadmodum promiſit ipſe tibi dum migraret è vita. Nonne igitur ad illius ho-

norem, & gloriam, niſi ingratiſſimus eſſe vis, & haberi, quicquid in te eſt, aut facultatis, & ingenij, aut deniquè ſtudij, & diligentiæ conferendum? Hæc igitur ille, cum diceret, non minùs prudenter quam amicè certè in memoriam redigebat, idipſum vſu accidiſſe ferè per omnes ętates; omitto enim priſcos illos Gentiles, vt Catonem, vt Cæſarem, vt Tucydidem, & Xenophonta; quorum hi Græcis, illi Latinis litteris res illuſtrauere ſuas; adeò non de amicis, aut propinquis, ſed de ſe ipſis ſcribere non dubitarunt. Dicam de noſtris, certè Athanaſius Antonij, Martini Seuerus, Bernardus Malachiæ, Gregorius Baſilij, Gregorij Chryſoſtomus ſcripſere vitas; aut diſcipuli omnes, aut amiciſſimi. Itaque refragari iam non poteram ſummę auctoritatis exemplis. Sed illa præcipuè ratione non poteram, quam de illius erga me memorauerat beneficijs. Abijt enim optimus Pater ea maximè tempeſtate, cum mè, familiamq; meam turbulentiſſimi fluctus, & procellæ varijs modis impeterent, vt mergi penitùs neceſſe fuerit (tu ſcis bone Deus) niſi inuocatus ſemper à me benigniſſimus Pater in tantis

ma-

malis, atque periculis opem tuam impe-trauiſſet. Vt extaret igitur aliquot grati animi officium; quod profectò ab Nepote erga Patruum ſine ſcelere omitti non potuit: appuli animum ad ſcribendum, quæ autem narrabimus, verè poſſumus dicere cum Apoſtolo; quia non ſolùm à fidiſſimis Teſtibus audiuimus; ſed pleraque ipſi vidimus oculis noſtris, & manus noſtræ contrectauerunt; præſertim cum ab initio Pontificatus ad vltimum vſque vitæ diem ab illius (vt aiunt) latere nunquam ferè diſceſſerimus. Placuit autem vobis potiſſimùm inſcribere clariſſimi Athletæ Chriſti. Nam cum Leonardi parentis cineres, atque oſſa mei apud vos habeam pignus eximiæ erga vos familiæ noſtræ obſeruantiæ, & pietatis: Cur Germanos optimos, atque dulciſſimos, qui ſe incredibili pietate dilexerunt, quantùm in me eſt, pari quoque contubernio non donem? Venit igitur ad vos Laurentius Pater, & vita Sanctus, & doctrina inſtructus, Miraculis coruſcans: quibus quidem ornamentis quid accedere poſſit, non video. Sunt autem ſumma omnia hæc, & habitant adhuc in oculis omnium; ex

Beneficia ope B. Laurentij accepta.

Fides Scriptoris.

qui-

quibus, & voluptatem in legendo, & fructum in imitando percipere poſſitis.

CAPVT PRIMVM.

Quo genere; quibus parentibus ſit ortus, & quo pacto adoleſcens ad diſciplinam Monaſticam ſit profectus.

Ortus Beati.

NAtus eſt igitur Laurentius Venetijs Bernardo Iuſtiniano Patre, Matre verò Quirina. De vtriuſque familiæ nobilitate, neque multa dicere, neque omninò ſilere licèt ſine illius iniuria. Nam ſicut his fortunæ donis gloriari ſuperbæ leuitatis eſt, ita fortitèr contempſiſſe, quod Laurentius fecit, ſummæ grauitatis. Celebre igitur eſt, & in antiquis Venetorum monumentis extat, Iuſtinianam familiam à Iuſtiniani poſteris defluxiſſe, tres fratres Conſtantinopóli pulſos per ſeditionem veniſſe in Italiam, atque Venetijs conſediſſe: huius Familiæ virtus cum multis in bellis, tùm in eo maximè claruit, quod à Vitali Michaele Duce Veneto aduerſus Emanuelem Imperato-

Origo Iuſtinianæ Familiæ.

rato-

ratorem Conſtantinopolitanum feliciori initio, quàm euentu, geſtum eſt. Claſſem nobiliſſimam centum triremium, & viginti nauium Dux Venetus centum diebus confecit, & in altum deduxit: Quæ quum omnem oram Illirici maris portus, deinde Epiri, atque Achaiæ, & deindè maris Ægei Inſulas penè omnes recepiſſet, captaque denique, ac ſpoliata Chio ad Inſulam, quæ nunc dicitur Sanctæ Panagiæ, diuertiſſet, & deſcendiſſet aquarum, ſeù peſtis illa fuit corrupto Cœli tractu, ſeù, quod magis creditum eſt, infectæ ab hoſtibus veneno aquę, ſanè incredibili labe vaſtata eſt. Iuſtiniani quicumque per ætatem potuerant capere arma, Claſſem eam conſcenderant; quaſi patrias ſedes bello repetentes, ſed tantum conatum infelix exitus excepit; nam ad vnum omnes, ſic volente Deo, aut ferro, aut morbo extincti ſunt. Domi præter aliquot ſenes, ſufficiendæ ſoboli frigidiores, forte euenit, vt vnus tantum ſupereſſet Adoleſcens Nicolaus nomine apud Monachos Sancti Nicolai, Vitalis Dux laceram, & tàm milite, quàm remige vacuam Claſſem trahens in patriam reuerſus; & quum præ-

Notabilis Familiæ Iuſtinianæ propagatio.

præter alia publica incommoda, tum etiam quaſi excidij illius familiæ cauſa fuiſſet, quæ toti Ciuitati fuerat cariſſima, incidit in populi odium; Et vt quoquo modo poſſet; reconciliaret, ſtatuit non ſolùm reſtituere illam in lucem, ſed copulare etiam ſibi ſanguine. Impetrat ab Alexandro III. Pontifice Maximo, vt liceat adoleſcenti Monaco ſoluere vinculum Religionis ad reparandam ſobolem ſuæ Gentis, eique vnicam Filiam deſpondet Annam nomine. Fauſtæ fuere nuptiæ. Donauit illos Dominus maribus ſex, & tribus fœmellis; lætus tam proſpera ſobole Nicolaus, & Deo gratias agens, Voti veteris, Religioniſque non immemor, ad Monaſterium reuerſus eſt, ædificato prius apud Amianum Cœnobio Virginum ſub nomine S. Adriani, in quo Anna Vxor ipſa quoque Monaſticam cœpit vitam. Multis Miraculis ambo clarue-runt, atque eorum Imagines apud Ædem S. Nicolai in teſtimonium Sanctitatis ad noſtram vſque ætatem perſtitere. Quod ne cui fortè mirum videatur, ijſdem temporibus idem Alexander Pontifex Conſtantiam Gulielmi Siciliæ Regis filiam, &

Mo-

Monacam, & pluſquam quadragenariam Henrico Imperatori Friderici Barbaroſſæ filio nuptui conceſſit, ad ſobolem Gulielmi Patris, qui Siculis fuerat cariſſimus, ſuſcitandam; Ex hac igitur Sanctitatis propagine Laurentius ortus, Bernardus pater iuuenili ætate è medio magnorum honorum curſu ſurripitur. Quirina Mater, & ipſa clariſſimo genere anno ætatis quarto ſupra vigeſimum, amiſſo Viro, & quinque ſuſceptis liberis, reliquam ætatem cælibem duxit, domum ſuam regens, vt Apoſtoli verbis vtar, *& filios in timore Dei, & mandatis inſtituens, inſtans orationibus die, ac nocte*; & ne in delicijs viuens mortua eſſet, cilicium, & catenam æream, quoad vixit, circa lumbos geſtauit, ieiunijs, & vigilijs florentem ætatem caſtigans. Præcipuè autem in pauperes miſericors, & benefica, & quæ ad eleemoſynas filios ſemper, & verbo inſtrueret, & exemplo. Acceſſit ad eximium Laurentij ornamentum, germanorum Fratrum par memorabile, Marcus, & Leonardus, quorum neceſſaria mentio me diù tenuit ancipitem, ſcriberem ne hìc aliquid de illorum vita, mori-

Educatio Beati Laurentij apud pijſſimã Matrem.

Digitized by Google

ribuſque. Sed quum magni res operis videretur: malui nunc ſoli Laurentio dare operam. Vnum tamen illud non ſilebo cum bona venia legentium. Tres eiuſmodi Fratres tanta virtute, ſanctimonia, & omnium bonarum artium ſcientia præditos, qui quidem Scriptorum monumentis extet: vix vlla vnquam ſæcula tuliſſe: Nec falli me amore: neque fallere prorſus ſcio.

Dies natalis Beati fauſtus.

Natus eſt Laurentius ſub finem belli Genuenſis illius maximi, & periculoſiſſimi: & natus, quo die pro inſigni apud Clodium victoria vniuerſa Ciuitas ſupplicationibus, & omni lætitiæ genere redundabat. Dicere ſolebat Quirina Mater, dum in ea lætitia pareret, gaudio quodam animi perfuſam, Deo primum gratias egiſſe, quod eum partum, quem tantis in laboribus, periculiſque geſtaſſet, in lucem ederet, cum tanta Ciuitatis lætitia. Deinde Deum ſuppliciter oraſſe: vt hoſtibus aliquando formidini eſſet, & ſaluti ciuibus; quod certè vidimus eueniſſe bello Mediolanenſi, ſicuti ſuo loco dicemus.

Pueritia Beati.

Statim autem primæua ætate declarauit morum elegantiam ſingularem. Nihil illo venuſtius, aut amabilius, cum

maioribus natu libentèr eſſe; cum æquali-bus facilis, minores amplecti; Cæterum excellenti videbatur animi magnitudine, & ad ſummas res ſemper intenta. Nihil illum ludicri delectabat, vt ſolet cætero-iuuenes. Sed ad magnas res diuina Sapiens tia rapiebat, vt aliquando Quirina mater metuens, nè aliorsùm erumperet ille ardor animi, & mundi honores amplecteretur, pluſquam par eſſet: quin, tu, inquit, hanc mihi fili inſaniam imittis? Infernum ſapit iſta ſuperbia. Cui ſubridens Laurentius, veluti per iocum: noli timere, mater; magnum me Dei ſeruum adhuc videbis, hoc de ſe ipſo puerile præſagium haud multò poſt Dominus impleuit. Annum erat natus vndeuigeſimum, eius ſcilicet ætatis, in qua carnis illecebræ ancipitem facere ſolant humanæ vitæ viam. Dominus autem Ieſus manum illi adhibere volens, apparuit illi, ſicut ipſe in eo libello, qui *Faſciculus amoris* inſcribitur, meminit, ipſius verba ſubijciemus. *Eram veſtri ſimilis, quærens æſtuanti deſiderio pacem in rebus extrinſecis, nec inueniebam. Tandem quædam Virgo Sole ſplendidior mihi apparuit, cuius*

Adnleſcentiā & Iuuentus Beati.

Diuinæ Sapientiæ apparitione honoratur, de qua ipſe teſtimonium perhibet.

nomen ignorabam. Hæc propriùs accedens venuſto vultu, placidoque affatu. O Iuuenis, ait, dilecte, cur effundis cor tuum? & pacem ſectando per multa variaris: quod quæris, penes me eſt, quod concupiſti, tibi polliceor: Si tamen in Sponſam me habere volueris. Quum verò nomen ipſius, & genus, & dignitatem ſcire peroptarem: ſe, ait, Sapientiam Dei eſſe, quæ propter hominum reformationem humanam formam ſuſcepit: Aſſenſi igitur; & dato pacis oſculo læta diſceſſit; hac igitur viſione perculſus rem detulit ad Marinum, Quirinæ Matris Conſobrinum, qui fuit, tàm vita, quàm doctrina ſanctiſſimus. Is quamquam magnum aliquid portendere, & ardentem Iuuenem ad omnem altiſſimæ vitæ rationem intelligeret perſpicere, tamen penitùs illius animum, & corporis firmitatem experiri maluit. De veſtitu nihil mutauit, ne cultus ſordidior proderet animi propoſitum. Sed Matri nimiùm amanti ſecretum eſſe non potuit; quæ cum præter ſuſpiciones alias, ligna quædam rudia ſuper lectum ſternere, ſuperque his lignis cubitare Filium deprehendiſſet, vt eſt matrum natura

Vita aſperitas.

mol-

mollior, metuens, ne filius non ſatis difficultates Religionis intelligeret, induxit animũ tentare illius propoſitum, & nuptias apparare; & quidem Virgo offerebatur forma, nobilitate, & amplis diuitijs præſtans, quã ego ſenem cognoui: Id quum animaduertiſſet Filius, & Fratres cum Matre coniuraſſe perſpiceret, fugam maturauit, atq; ad Marinum Auunculum ſe contulit in Religionem Canonicorum Collegiatorum, qui S. Georgij nuncupantur; dicebat autem initio conuerſionis conſtituiſſe animo hinc omnia bona fortunæ, nobilitatem, magiſtratus, honores, vxorem, liberos, pecuniam, & omnes prætereà generis voluptates, illinc inedias, vigilias, æſtus, algores, ſeruitutem, ſediſſe deindè quaſi iudicem inter iſta, & ab ſe ſe ita egiſſe: Conſidera nunc etiam atque etiam Laurenti quid agas, putas ne hæc perferre poteris, aut illa contemnere? Tum ſeſe ad Crucem Domini conuertiſſe: *Tu es Domine ſpes mea, ibi poſuiſti certiſſimum refugium tuum*; ſic confirmatus animo, relicta Matre, Fratribuſque, calcatis prætereà opibus, & honoribus, & florentis ætatis illecebris ad cæleſtem militiã profectus eſt.

Vt vitaret paratas nuptias aufugit in Religionem.

CA-

CAPVT SECVNDVM.

De ſiti, fame, vigilijs, & omni corporis attritione; de dolorum tolerantia, per omnem ætatem declarata.

Corporis caſtigationes. PRimum igitur ſibi certamen inſtituit cum corporeis illecebris: cuius viam breuiſſimam iudicauit: ſi nihil illis molle concederet, ſed bellum gereret, quaſi cum hoſte capitali. Nihil dicam de cibi parcitate; quem numquàm ſaturitate: ſed vix vltima neceſſitate definiret, nihil de ſitis tolerantia, qua nunquam ſic torreri viſus eſt, vt vel per ieiunium, vel manuum operationem, vel peregrinationem, vel valetudinem adduci potuerit, vt potum depoſceret. Qui ſi inuitaretur à Fratribus, dicebat: Religio. Quo igitur pacto feremus Purgatorij calores, ſi paruam hanc ſitim ferre non poſſumus? Vigilias à Patribus inſtitutas, non ſolum ita ſeruauit, vt ad Matutinum primus veniret, vltimus diſcederet, ſed quum multorum Monachorum mos ſit, poſt Matutinum ad ſomnum redire, donec ſol illuceſcat, Vitæ rigor. Laurentius per omnem vitam nunquàm

quàm de Eccleſia diſceſſit, donec ad Primam Fratres conuenirent. Rigente hyeme, accedere ad ignem nunquàm viſus eſt, quod fuit admirabiliùs propter corporis imbecillitatem. Accidit autem vt Pater quidam ad ignem inuitaret, recuſante illo; palpauit Pater illius manum, quumque obrigentem frigore ſenſiſſet, admirans inquit. O fili magnus calor eſt, quo intus ardes, ſi frigora iſta non ſentis, quibus obriguiſti; Quid illud! vt ne in hortum quidem remittendi animi cauſa nunquàm acceſſerit, quod vnum ſolet eſſe Monachorum remedium? Stabat gradu nixus, dum diuina canerentur Officia, non dextra, non læua, ſedilibus hærere, quem ſtatum ſemper in pſallendo ſeruauit. Videntur hæc fortaſſe minùs admirabilia ijs, qui nunquàm experiuntur. Vos autem nobiles Chriſti Athletæ, qui quotidiè facitis harum rerum periculum, ſcio factu difficiliora, quam dictu iudicabitis. Huius propoſiti, atque conſtantiæ perſeuerauit ad vltimam ſenectutem, vt in ipſis ægritudinibus vix vlla corpus remiſſiori ratione foueret. Nam quum Medicus eum laborantem iam fermè ſeptuagenarium ad eden-

Religio.

Vitæ rigor etiam in ſenectute, & infirmitatibus.

edendas carnes inuitaret Quadrageſimæ tempore, & quo faciliùs ſuaderet, afferret exemplum Sancti cuiuſdam ex his recentioribus, qui ob ægritudinem haud maiorem die Dominicæ Paſſionis pulpam faſiani comediſſet, petiuit primum Laurentius, an abſtinere poſſet ſine vitæ periculo cum ille non negaſſet, vnuſquiſque, inquit, abundet in ſenſu ſuó; ſed vt verum fatear, valdè me delectant veterum exempla Sanctorum. Video autem Confeſſores per carnis macerationem, Martyres autem per ſanguinis effuſionem ad cœleſtem patriam contendiſſe. Itaque vt ad priores annos redeam, quum factus eſſet ætate vergente debilior, cogebant eum Patres ex Capituli decreto, vt cibo, & ſomno, & veſte moderatius vteretur, quod ille ægreferens, quaſi ad delicias compellerent: iubete, dicebat, vt lubet, parebo iuſſis, ſcire tamen vos velim, ei, qui pro Chriſto pati decreuerit, patiendi viam non defuturam. Quærebam ab eo Patre, qui hæc narrabat, quid his verbis ſignificare voluiſſet, Diſciplinas credebat, ideſt, verbera, & plagas, quibus ſolebat affligi vehementiùs, notas quippè, & ſan-

Obedientia.

Corporis caſtigatio.

ſanguinis maculas ſæpiſſimè apparuiſſe; non ſolum autem euicit has communes naturæ neceſſitates, ſed dolorum patientiam admirabilem vbique præſtitit. Incidit initio Religionis in morbum fiſtularum, quas Medici appellare ſcrofulas ſolent, ijs omne collum repletum eſt. Deſperabant Medici de Iuuenis ſalute, vnum remedium dabant, ſi ſetis equinis per tranſuerſum collum ſæpè deductis corrupti humores educerentur, adurerentur deinde ferro candenti. Verum timebant, ne dolorem ferre non poſſet; at Laurentius, vultu, quo ſemper erat æquali: quid dubitatis Fratres, ſecet, & vrat Medicus, vt lubet, an non poterit Dominus mihi dare fortitudinem, qui tribus Pueris dedit in fornace candenti? Traiectus itaque, & ſectus, & aduſtus eſt; vbi illud admiratione dignum, quod præter vnam vocem *Ieſu* ſemel emiſſam, ne minimum quidem gemitum edere deinceps auditus eſt. Cæterum hoc nobis incredibile fuiſſet, niſi oculis noſtris vidiſſemus. In vltima ætate, quum Pontifex eſſet, eandem animi firmitatem, & quum guttur intumuiſſet maiorem in modum, ac reſolutio tar- Patientia.

dior appareret, eademque difficilis; augeretur autem animi pijſſimus Pater, domi, atque in cubiculo incluſum vacare non poſſe ouibus ſuis, ad ictum ferri ſtetiſſe penitus immobilem, quum timenti Medico diceret: incide audactèr; neque enim nouacula tua laminas Martyrum ſuperabit.

CAPVT TERTIVM.

De humilitate, & manſuetudine. De contemptu ignominiæ. De paupertatis amorē. De dono orationis, & conſtantiæ.

Humilitas. HÆC de corporis attritione, & quidem pauca de multis; ſed veniamus ad animum, vbi plus negotij videtur. Incipiemus autem ab humilitate, quam ipſe cæterarum virtutum reginam appellabat. Si Rector erat Monaſterij, velut id ſibi muneris contemptui potiùs eſſet, quàm honori, infima quæque miniſteria deligere, quæ relatu ſint etiam indigna. Nihil, niſi de peccatis ſuis loqui, ſua deteſtari, contemni, ac deſpici cupere. Semper de humili-

militate Domini Ieſu, aut Beatiſſimæ Virginis loqui. Sed omiſſis quotidianis iſtis, videte Patres quomodo contumelias tulit. Quum de Monaſterij negotijs aliquando in Capitulo agerent, Frater quidam ſimplicioris ingenij accuſauit neſcio quid à Laurentio factum; Laurentius autem quamuis intelligeret hominis ingenium, & purgare facilè poſſet, quod obiecerat, ſubſtitit primùm, quaſi non audiret. Tandem leni gradu in medium procedens, genibus flexis: ignoſcite, inquit, Patres, peccaui in Cœlum, & coram vobis, ecce pœnitentiam, quam dederitis, agam. Tactus pœnitentia Frater ille, ad Laurentium accurrit, & veniam petens eius pedibus aduolutus eſt. Iterum autem, quum ſimile quippiam falsò obijceretur, compreſſa Laurentius mordicus lingua, nihil reſpondit; ſcilicèt, ne aut confeſſio malum exemplum proderet, aut negatio contentionem gigneret, loquendi, & tacendi tempora prudentiſſimè diſcriminans: Mundi verò faſtus, atque ſuperbiam quam magnificè perdomuit. Non dico, vt opes reliquerit, & honores: neque enim tantæ virtutis eſt ho-

Mira Humilitas, & Patientia.

Eadem Virtus.

norem contemnere, quàm contemptum appetere; plus eſt enim vt malè affici negligas, quàm vt benè affici non cupias; cæterum illud ſummæ perfectionis, vt malè affici deſideres. Itaque non ſilebo, quod Mapheus Patriarcha, qui illi ſucceſſit, & fuerat eius diſcipulus, mihi narrauit. Nam quum de more exiſſent ad petendum panem, fortè accidit, vt frequentiora Vrbis loca penetrarent. Senſit eum Laurentius motum loci celebritate, & declinare cupientem: Maphæe, inquit, quid moueris! vadamus conſtanti gradu, nihil enim profecimus, ſi reliquimus verbo mundum, niſi etiam opere declaremus; eamus cùm ſaccis iſtis, quaſi crucibus, & glorioſum hodiè de ſæculo triumphum referamus. De paupertatis autem amore, quid dicam? Accidit fortè, vt tectum Monaſterij igne conflagraret; vbi Fratres omne penu in ſpem anni repoſuerant. Aberat eo die Laurentius, aduenienti verò mæſti Fratres triſte nuncium quum attuliſſent, hilari vultu Laurentius: eia filij, quid mali actum eſt nobis? non ne paupertatem vouimus; Benedictus Deus, qui nos voti compotes facit;

Eximius actus Humilitatis.

Amor Paupertatis.

Fiducia in Deum.

Digitized by Google

cit; ipſe, qui dat ſemen ſerenti, panem etiam ad manducandum præſtabit, tantum ne amittamus confidentiam noſtram, Filij, quæ, vt inquit Apoſtolus, *magnam habet remunerationem*. Sicut igitur omnes, & carnis, & mundi illecebræ viluerant, ita vna illi voluptas erat ex Eccleſia, aut cella non diſcedere; Et orationis quidem; & contemplationis gratia eum nemo ſuperauit. Qualis enim veneratio ſubibat animum, quum illum ad Altare conſpiceres? quæ corporis immobilitas? quæ vultus intentio? quæ lacrymæ? Ex Fratre quodam audiui, illius in primis familiari, dum celebraret Miſſam nocte Dominicæ Natiuitatis, poſt conſecrationem Euchariſtiæ ſolutum in mentis eceſſum; quumque diutiùs perſeueraret, accedit Diaconus ſemel, atque iterum, ille perſiſtit immobilis. Tandem caſula tractus à Fratre, velut à ſomno euigilans: ecce, proſequor, inquit, Frater, ſed quid de Infantulo iſto tàm pulchro faciemus? quomodo ſolùm, & nudum in tanto frigore relinquemus? Conſtantia autem fuit admirabili. Poſt quàm Deum ſecutus eſt, maternam, aut fraternam do-

Oratio, & Contẽplatio.

Exſtaſes.

Fortitudo, & Conſtantia.

mum

[library stamp]

mum ingreſſus non eſt. Memini puer adhuc cum eſſem, videre eum ad domus noſtræ ianuam pulſantem, panes petere; domum tamen, aut ianuæ limen non ingredi: ſed foris ſtantem panes operiri. Mater autem Filium ægre ferens tanto onere grauem diutiùs per vrbem vagari iubebat Miniſtris, vt ſaccum illi panibus implerent, recuſare ſemper Laurentius, & panibus duobus contentus diſcedebat, vt operam nauaret humilis mendicationis, & non domeſtici quæſtus. Matris dormitioni intereſſe pietatis eſſe putauit, ibique noctem egit, vt materni amoris præceptum adimpleret. Dignum illud memoria, quod Matrem, quam vnicè dilexit, morientem videre potuit ſine lacrymis, & plorantibus alijs, ipſe ſiccis oculis vltimum perſoluit officium. Idem vbique erat, numquàm eum quiſquam, aut lætitia exhilaratum, aut ira commotiorem, aut ſolutiorem remiſſione animi videre potuit. Non vllum denique veſtigium metus, cupiditatis, doloris, voluptatis.

Pietas in Matrem.

Æquanimitas.

De

CAPVT QVARTVM.

De dono, & efficacia verbi; quo pacto Fratrum tentationibus ſubueniret. De ſpiritu Prophetiæ. De vocatione illius ad Pontificatum.

ERat autem illius conſtantia, quod rarò ſolet accidere, mira ſimul humanitate, & veneratione condita. Sermone fuit ſuaui, breui, & pondere pleno. Et, vt ſcriptum eſt, verbum, quod ex illius ore egrediebatur, vacuum non redibat. Fuit illi præcipuus in adoleſcentia ſocius, tam genere, quàm diuitijs clarus; is fortè aberat, & in Oriente negotia gerebat, quando Laurentius Dominum Ieſum ſecutus eſt; hoc quum accepiſſet, & iuuenis, & ignarus quod eſſet animus diuino ſpiritu aſſlatus, pergit ad Monaſterium cum cantoribus, & citharædis, & cum aliquibus armatis, planè non dubitans Socium ad reditum pellicere, & ſi Fratres fortè negarent, tum vi, & armis vſurus; acceſſit Laurentium; quem cum vidiſſet non tam habitu veſtis mutatum,

Eximus áctus gratiæ ſermonis.

tum,

tum, quàm oris, & geſtus, & inceſſus, obſtupuit; Laurentius benignè ſalutatum incipit illius animum blando prius ſermone tractare; tum paulatìm à mundi rebus ad cœleſtia deducere. Quid multa? impulit Iuuenem, & qui laqueum ad amicum capiendum tetenderat, in rete improuiſus incidit. Reſpondens autem Laurentio, inquit: Frater verba æternæ vitæ habes, & quoniàm fruſtrata mea ſpes eſt, teque ex hoc loco educere non poſſum: Tu ſanè ex hoc ſæculo me ad te deducere poteris: ſtatutum eſt tecum viuere, tecumque mori. Prædicationis ad populum facultas ei defuit, quia nec ſpiritu, nec lateribus eſſet benè firmis. Sed nihil fuit ſuauiùs, quàm ſedentem inter fratres audire. Cuius quidem rei vos in primis venerandi Patres optimi teſtes eſtis, à quibus vocari ſæpè ſolebat. Vbi aliquando audiui à Fratribus veſtris, quum ſediſſent ad vmbram patulę fagi; & dicere aliquid pararet; extemplo nimbis, & tonitruis incredibili cum fragore miſceri Cęlum viſum eſſe. Quum verò Fratres hinc pluuiam, grandinemque metuerent, hinc ęgrè ferrent cõcupita prædicatione fraudari.

Mira Cœli ſerenitas ad verba dicti Beati.

Sub-

Subridere cœpit Laurentius, & manu monere: Quieſcite, inquiens, Fratres, hæc ſunt Sathanæ ludibria, qui mendax fuit ab initio, & in veritate non ſtetit; numquid verbum Dei alligare poterit? Vix igitur ſermonem inſtituit. Et ecce Cœlum viſum eſt aperiri, dieſque lætiſſimus pio Fratrum deſiderio obſequentiſſimum præbuit officium. Non minori præterea cura Fratribus aderat. Mæſtos conſolari, curare infirmos, laborantibus ſubuenire: Cogitationes, & Diabolicas inſidias exquirere, vexabatur Frater, vt mihi narrauit, ſpiritu ad ſæculum redeundi, & aliquotiès à Laurentio confirmatum non ceſſabat Diabolus inſtigare. Ferre ille ampliùs tentationem non poterat; ad Laurentium autem ſe conferens: ſuccumbo, Pater, ait: fer opem; ecce niſi adiuueris, ad ſæculum redeo. Tum Laurentius: ſine modo mi Frater, & tantùm hodiè ne abeas. Cras, vt libuerit deliberato. Nox vna in orationibus, & lacrymis abſunta, ſic Diabolum fugauit, vt numquam deinceps eum ſit auſus impugnare. Sed quod ſequitur admirabilius; Quod quidem narrare dubitarem, niſi ac-

Charitas erga Proximū.

Oratione vincebat Dæmonem.

Inſigne Admirandum.

cepiſſem à Patre venerandæ fidei, & auctoritatis. Quum Frater quidam ſimili inſtigatione premeretur, & ad certiſſimam Laurentij opem recurriſſet: accepit Laurentius lauri ramuſculum, qui decoctus aqua relictus erat in vaſculo. Ad fratrem autem conuerſus: accipe, inquit, Frater, & in horto planta, & ſiquidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua; abijt ille, & plantauit, & reuiruit, & de Miraculo gaudens, memoriam virgæ Aaron, & palmæ Macarij reuocauit; Cæterùm Prophetiæ ſpiritu vberrima quadam menſura Dominus eum donauit, & hoc ità celebre, & diuulgatum fuit, vt non aliter ad eum, quàm ad oraculum concurreretur: Innumerabilia dicere poſſum, & aliqua dicemus ſparſim, vbi res poſtulabit; intereà vnum eligemus è multis, vel homine in quo accidit, vel multiplici varietate, vel certitudine rei, præſtantiſſimum. Fantinum Dandulum, ſcio cognouiſtis, genere dignitate, vita, & doctrina clariſſimum, qui fuit nuper Epiſcopus Patauinus; hic dum ſæcularis eſſet adhuc, & primarium in noſtra Republica locum teneret, primo die Qua-

Donum Prophetiæ.

Mirus Prophetiæ caſus.

dra-

Digitized by Google

dragesimæ ad ſuſcipiendum de more cineres, & benedictionem, Laurentius ait: Memento, Frater, quia in futuro anno tu alijs horum cinerum officium impendes, quod, vt audiuit homo ſæcularis, & pluſquam quinquagenarius, ſurrexit admirans. Neque aliud tamen ibi percunctatus eſt propter loci maieſtatem, ſed in clauſtro prætereuntem expectat, factus autem ad illum propior, rogat, quid illis verbis ſignificare voluerit. Laurentius ſubſtitit aliquantulum cogitabundo ſimilis. Deidè ſubiecit: dico tibi, Frater, quod cinerem quidem non impones, ſed certè populo diſtribues ramos oliuarum. Fantinus, quamuis maiori adhuc admiratione teneretur, quonam modo hoc poſſet accidere, tamen aliud ſub ijs verbis latere dubitans, diſceſſit. Ecce autem haud multo poſt, Martino defuncto, Eugenius Venetus Pontifex eligitur. Ad eum Fantinus Legatus ab Senatu deſtinatur. Suſcipit eum Eugenius maximo cum honore, & inter ſacros Ordines initiat. Deniquè ante vertentem annum Legatum Apoſtolicum Bononiam mittit, quo, quum veniſſet, & primo die Quadrageſimæ im-

ponere cinerem populo necesse esset, inuitatur Legatus, ad id muneris, ille recuſat, quod ab alio, quam Sacerdote fieri non liceret. Inſtant enixius illi, dicentes, id muneris à Legatis ſemper exerceri conſueuiſſe. Fantinus in propoſito permanet, atq; id officij non paruo tandem labore deprecatur, nihil adhuc de Laurentij verbis aduertens; Die verò Palmarum cum ſimilis contentio oriretur, & Canonici peterent, vt oliuæ ramos populo diſtribueret, ille autem ex humilitate eadem Sacerdotij excuſatione vteretur. Tandem Canonici ſummis precibus poſtulant, vt ſi in cineribus Legatum ſeſe gerere noluerit, ſaltem non recuſet oliuarum officium. Quid multa? victus Fantinus, illud officium, vt prædixerat Laurentius, proprijs manibus abſoluit. Has autem Sancti viri virtutes Eugenius Pontifex cum audiret, animum induxit Venetis Epiſcopum dare. Quo animo acceperit, iudicate ſi poteſtis. Bis fugiendi cæpit impetum, & in abdita aliqua loca ſecedendi, bis reſtitit, & ſtare demum in Patrum ſuorum ſententijs deliberauit. Erat autem ex ijs, qui ſuaderent, non eſſe Sum-

Ob has Virtutes deſignatur ab Eugenio IV. Venetiarum Antiſtes.

ino Pontifici obluctandum, ſed parendum Christi Vicario. Nonnulli verò, vt nullo modo ſuſciperet, ſuadebant, mundi faſtus, inſueta onera, & corporis imbecillitatem memorantes, fuere etiam, qui ſuaderent, vt fugeret, & afferebant ſinguli exempla Sanctorum, qui vel renuiſſent, vel incogniti profugiſſent. Indicto tamen ieiunio, & oratione ſolemni decreuerunt PP. conari apud Eugenium, & litteris, & nuncijs, ne ſibi Patrem, Ducemque ſuum auferret, ſine quo ſocietas illa planè periclitaretur, bis miſere, bis reſcripſit Eugenius, & extant duæ illius epiſtolæ; quibus dulciſſimis verbis Patres illos conſolatur; rationibus prætereà grauiſſimis, & Sanctorum Patrum exemplis admonet, ne diuinæ voluntati aduerſarentur. Non parere igitur non potuit Pontifici, ter iubenti.

B. Laurentij conatus, vt Dignitatem Epiſcopalem declinaret.

CA-

CAPVT QVINTVM.

De aſſumptione Pontificatus, familia, veſte, victu, & de pecunia contemptu.

Geſta in Epiſcopatu.

Germanos Fratres non admittit.

Deo ſe commendat pro Epiſcopatus regimine.

ANno ętatis quinquageſimo primo inijt Epiſcopatum; & quidem nulla pompa, aut comitatu, vt Fratres etiam germanos adeſſe noluerit; & adueniſſe priùs nouũ Præſulem omnis vicinia cognoſceret, quàm plenè intelligeret aduenturum. Eam noctem duxit inſomnem, Deum precatus orationibus, & lacrymis, vt ſi id muneris ad ipſius honorem ſuſcepiſſet, nolens alioquin & inuitùs, ne ſe deſereret. Scire ſeſe quantum negotij ſuſciperet. Noſſe populi multitudinem, ordinum varietatem, amplitudinem principatus ſæcularis, quales, & quam crebras diſcordias habuiſſent cum ſuperioribus Epiſcopis. Contra verò vires ſibi tenues, & imbecilles, quippè nuſquam, niſi in Monaſticis cellulis exercitatas, cum hæc, & pleraque alia cum lacrymis effunderet, dicebat, ſe tanta animi luce repletum, vt non aliter deinceps illius Epiſcopatus,

patus, quam alicuius Monaſterij munera obierit. Familiam ſic inſtituit elegit binos de ſuo cætu Fratres, quorum altero vtebatur ad Officia diuina, cum altero partiebatur curas maiores, quinque præterea miniſtros habuit per tres, & viginti annos, quibus fuit in eo Pontificatu, quamquam per liberalem iocum dicere ſolebat, familiam ſibi grandem eſſe, cuius cura premeretur, pauperes Chriſti ſignificans. Veſte vſus eſt colore, quem dicunt: cœleſtino, iuſta longitudine; Tapetas, & aulæa, & cætera ornamenta ædium omninò ſpreuit, menſa non ſordida, ſed ſumma munditie, ad quam de more monaſtico legebatur, nihil omninò argenti, veſcebatur in vitreis, & fictilibus, cibo vulgari ſemper vſus, amauit oua, quod & ſtomacho amica eſſent, & voluptatem non irritarent, nihil appetere, aut damnare. Quicquid apponeres, ſumere. Accidit ſemel vt Pincerna deceptus colore, acetum pro vino apponeret, cum Laurentius admouiſſet ori, & acetum eſſe ſenſiſſet, nihil vltra quæſtus, prandium exigebat ſine potu; Pincerna, vt aduertit, veniam ſupplex errori deprecatur. Cui Laurentius pla-

Inſtitutio familiæ.

Tres, & viginti annos Epiſcopatum adminiſtrauit.

Humilitas in Epiſcopatu.

Menſę frugalitas.

Actus eximiæ Temperáriæ.

placido vultu: Eia, inquit, curato deinceps officium tuum diligentiùs. Cubile habuit vix ſex pedes protenſum, tormento paleari, & opertorio, quod Veteres centonem, noſtri ſclauinam vocant, excluſis ſemper de thalamo omnibus, vt liberiùs vacaret lacrymis, & orationi: ſtatim autem operam dedit, vt Pontificalis Eccleſia ſuperiorum Epiſcoporum, aut incuria, aut auaritia neglecta, pro dignitate ſedis excoleretur. Canonicorum Ordinem ad nihilum redactum reſtituit, addidit Sacerdotes, Cantores inſtituit, eandem adhibuit curam circà alias Eccleſias, vt plurimæ in quibus vix Miſſa dicebatur, nunc videantur eſſe Pontificales. Mores deindè Cleri caſtigare adortus, deque ijs edidit pulcherrimas conſtitutiones. Sed nihil erat, quod non facilè impetraret, liberalitate, & bonitate naturæ; erat enim alioquin non grauis. Frui Clerum ſuis fructibus patiebatur, vt nihil illi oneris impoſuerit vnquam. Pari cura proſequebatur Monaſteria, præcipuè Sacrarum Virginum ob ſexus infirmitatem, quibus nihil deeſſe pateretur, vel ad corporis neceſſitates, vel ad regulares etiam diſci-

Cubile incómodum.

Vigilantia paſtoralis.

Reformatio morum.

Cura Monialium.

pli-

plinas. Collapſa reſtituit, noua conſtruxit. Pulchrum huius rei teſtimonium, quod cum initio viginti, aut circitèr, obſeruantia ſuſcepiſſet, moriens reliquit quinque ſupra triginta. Non minori ſtudio aliarum etiam ouium curam gerebat. Non fuit credibile, quantus quotidiè concurſus fieret mæſtorum, & laborantium, qui conſolari cuperent, qui iuuari, ope, ratione, conſilio ad eum omnes confluxere. Plebanos quoſdam ſedulò monere, redditúros aliquando proprij officij rationem. Cæterùm pecuniam contempſit, vt neminem vnquam magis contempſiſſe crediderim. Domus erat aperta omnibus, omne penu pauperibus patebat. Si procurator rationes afferret, nihil accepti, vel expenſi videbat ampliùs, quàm quid deeſſet, aut ſupereſſet. Indignum omninò ratus, vt qui animarum quæſtui præfectus eſſet, ſederet ad calculos. Primum illi de pecunia inſtitutum fuit, vt nullum penitùs ſibi cum Fratribus eſſet commercium, quia nihil exiſtimauit ad amorem ſuę plebis conciliandum, fidemque comparandam efficaciùs, quàm ſi tolleret prorsùs omnem ex animis om-

Conſolatio Afflictorum.

Spretus pecuniæ, & charitas erga pauperes.

E nium

nium de hac re ſuſpicionem, à qua vt longiùs abeſſet, quum Leonardus Frater aliquando Pauperem eleemoſynam petentem Laurentio commendaſſet: Vade, inquit ille, & reſponde Leonardo meis verbis, vt tibi ipſe ſubueniat, poſtquam à Domino habet, vt de ſuo dare poſſit: illud in amoris fraterni ſignum retinuit, vt in Paſchate, & in Natiuitate Domini, & in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli eos donaret duobus panibus, ex farinæ flore confectis. Poſt mortem autem Fratrum idem tributum mihi ſemper pendit, quin potiùs, & à Fratribus adiutus ipſe eſt pecunia grandi in Bullis Apoſtolicis Epiſcopatus, & à me deinceps non minori, præſertim quum ad Patriarchatum euectus eſt. In cognoſcendis autem penurijs hominum adhibere ſolebat viduas aliquot ſpectatæ virtutis, & fidei. Quod & ille ſexus eſſet ad huiuſmodi miſericordiæ opera feruentior, aptior etiam ad indagandas paupertates occultas, eorum præcipuè, qui ex opibus in inopiam decidiſſent, quorum generi hominum maximè miſerebatur. Mallebat autem aliquando decipi, quam nimiùs eſſe in examinan-

Opera miſericordiæ.

Liberalitas in pauperes.

minando, vt ſi in alterutro eſſet offendendum, mallet, cui non oporteret, dare, quam non dare, cui oporteret, libentiùs dabat res humano vſui neceſſarias, quam pecuniam, & plures libentiùs ſummas, quam maiores, vt eſſet communior in tanto populo beneficentia. Orauit aliquando Laurentium Conſanguineus eius non ita pauper, vt pecuniæ eius iuuaret in Filiæ dotem. Reſpondit Laurentius: conſidera quæſo, frater, ſi parum dedero, non eſt quo opus habes, ſi multum, defraudabo multos, vt vni ſatisfaciam; Et præterea quidquid illud eſt, quod eſt ad cibos potiùs pauperum; quam ad intortos crines, aut margaritas ab Eccleſia traditum eſt; igitur ignoſce, ſi dare non poſſum. Sed nihil fuit Ciuitati gratiùs, quam lignorum naues onuſtæ, quas ſæuiente hyeme diſtribuebat Pauperibus. Pecuniæ ad eum quotidiè confluebant. Vndè non crederes. Vidi aliquando, cum ab eo eleemoſyna peteretur, quod pecunia non poſſet promiſſione ſatisfacere. Sæpè cum domi nihil reliquiſſet æs alienum contrahere. Et cùm Procurator rogaret eum, qua ſpe faceret, Do-

Carnem, & ſanguinem non reſpiciebat.

Mira in Deū fiducia.

mini mei dicebat, qui pro me diſſoluere facilè poterit, nec ſpes illum fallebat: nam continuò ſubmittebat illi Dominus pecuniam inſperato multis de locis. His moribus, & diſciplina incredibile eſt, quantum beneuolentiæ, & auctoritatis apud omnes ordines comparauerit.

CAPVT SEXTVM.

De gratia verbi: Conſilio, ſapientia, prudentia, iuſtitia, conſcientia, & de infuſa ſcientia.

Gratia ſermonis.

HAbuit autem hoc donum diuinitùs collatum, vt omnes, cum quibus eſſet, lætos ſemper, placidoſque dimitteret, omnibus ſatisfaceret. Boni iuxtà, malique, modeſti, facinoroſi ſine vllo penè diſcrimine illum colebant. Sic verba, & oculi, & motus, & omnia quæcumque, aut diceret, aut faceret (tanta erat virtutis, & gratiæ vis) rapiebant animos omnium in amorem. Initio quidem Pontificatus, cum de Mulierum ornatu decretum edidiſſet Vxorum quarundam Maritis ingratum:

Eximius actus manſuetudinis.

Dux

Dux noſter illorum querelis deceptus: quaſi libertati ſæculari metuens, accerſiri eum iubet; quæritur ea de re acrioribus verbis, vt fuit natura vehementior. Tùm Laurentius Pater manſuetè ſimul, grauitèrque reſpondens, ſic illius animum demolliuit, vt Dux conuerſus ad aſtantes, neque lacrymas continens, Angelus, inquit, non homo loquutus eſt: Vade Pater, & fungere officio tuo. Illum deinceps velut Apoſtolum veneratus eſt: vt aliquando per iocum dicere ſoleret: prætèr Laurentium, neminem eſſe mortalium, cum quo animam commutaret. Conſulebatur autem dubijs in rebus, & quamquam irent quaſi ad hominem, diuino potiùs, quam humano ſpiritu reſpondentem. Res tamen humanas, tàm publicas, quàm priuatas, quas nondùm illi experiri contigerat: (ſiquidem ante vigeſimum annum confugit ad ſolitudinem, primo, & quinquageſimo redijt) ſic callere videbatur perindè, ac ſemper tractauiſſet. Vt dicere non verear nihilò mihi minus prudentiorem eſſe viſum, quam meliorem. Si tamen prudentia bonitatis pars non ſit. Iam verò in iure dicendo, ſapien-

Quaſi Oraculum conſulebatur in rebus arduis.

Prudentia.

Mirum de iuſtitia Beati.

pientiam illi dicant, qui viderunt, & præſertim Curia Romana, quæ nihil vnquam ab eo iudicatum, reſcindi paſſa eſt: ſententiæ illius inappellabiles habebantur, & quamquàm in irrogandis pœnis clementior eſt habitus: Iuſtitia tamen fuit, quæ neque precibus, neque lacrymis frangi poſſet. Nulli illius cænaculum, vel cubile non patuit; non Cauſarum multitudine potuit, non proteruitate litigantium defatigari. Stabat veluti rupes immobilis ad turbines Cauſarum, quibus nulla ferè, vt opinior, in Orbe Eccleſia magis agitatur propter amplitudinem Ciuitatis. Gratiſſima in primis fuit breuitas reſpondendi, qua & paucis abſoluebat, & cæteris adeuntibus ſatisfacerent faciliùs: Sed qua iuſtitiæ luce afflatus ad iudicandum veniret, præſertìm maioribus in Cauſis: erit ſatis apertum teſtimonium, quod referemus. Matrimonij lis orta Paduæ eſt, inter haud vulgares familias. Ad Fantinum Epiſcopum, de quo dixi, defertur. Ille cauſa cognita cum leges fauere Mulieri, quæ virgo aſſerebatur, viderentur, pro Muliere pronuntiat. Iuuenis, qui ſponſionem factam pernegabat, inno-

Paruiloquiũ.

Mirum de iuſtitia Beati.

nocentiæ conſcius aduerſus tantæ auctoritatis Iudicem, Laurentium pro ſecundo impetrat. Laurentius autem cum videret à ſapientiſſimo, & optimo alioquin Iudice ſecundum Mulierem iudicatum: tamen lacrymis Iuuenis permotus, opem implorantis Cauſam non ſuſcipere non poteſt. Ad orationem autem ſe confert, quam grauioribus in Cauſis habebat pro fideliſſimo Conſiliario. Hac diligentiùs facta, iudicat ſecundùm Virum. Propinqui Mulieris nihilò ſegniùs: tertium Iudicem petunt, & impetrant Epiſcopum Taruiſanum. Is quoque pro Muliere pronuntiat. In diſcrimine videbatur Laurentij ſententia, duabus aduerſis, & expectabant omnes attentiùs tantæ contentionis exitum: Cum iudex æquiſſimus Deus ipſe ſe pro quarto gerere voluit, & litem omnem dirimere. In lucem producit inceſtum Mulieris, quæ ex Conſobrino, & eodem Clerico grauida, cum partum ampliùs differre non poſſet, amiſſo pudore, & patefacto flagitio, diuinam fuiſſe non humanam Laurentij ſententiam confeſſa eſt. Conſcientia autèm fuit explicata, pura, integra, quæ omnia dirigeret

Puritas conſcientiæ.

geret

Scientiæ infuſio.

geret æquitate; Scientia verò, quæ potiùs diuinitùs infuſa, quàm humànitùs acquiſita videri poſſet. Vix enim elementa prima didicit à Præceptore, & tamèn nihil eſt in ſacra Scriptura diſputatum, de quo non poſſet grauiſſimè reſpondere. Dicam quod accidiſſe memini. Venit ad eum Theologus, qui audierat de illius doctrina, & pręſertim quod didiciſſet ſine Doctore. Audire voluit, & periculum facere. Mouet illi quæſtionem de diuinis relationibus. Reſpondet Laurentius, ille reſponſum laudans, repetit adhùc, velùt cum Circulatore ſophiſta ſibi res eſſet. Tùm Laurentius: ſcriptum eſt, Frater, *contentiones, & pugnas legis deuita, ſunt enim inutiles, & vanæ.* Dixi quid ſentirem, ſi ſatisfeci, placet, ſin minùs, quære, qui tibi reſpondeat ſapientiùs. Compunctus ille, & gratias agens, petita benedictione diſceſſit. Scripſit autèm volumina treſdecim, & ſermones quadraginta. Crebra illius ſcripturarum vſurpatio, deuota traditio, ſtilus redundans, & copioſus, qui ſi Gentilium litteris dediſſet operam, potuiſſet inter Scriptores elegantes annumerari. Voluminum tituli hi ſunt:

Excellentia voluminum Beati,

Si-

Signum Vitæ. De diſciplina Monaſticæ profeſſionis. De ſpirituali, & caſto connubio verbi, & animæ. De Humilitate. De ſpirituali interitu Animæ. De triumphali agone mediatoris Chriſti. De interiori conflictu. De complanctu Eccleſiæ. De Corpore Chriſti, & Sanguine. De vita ſolitaria. De contemptu mundi. De ſermone Domini in Cœna. De Officio Paſtorali. De obedientia. De gradibus perfectionis. Sermonum autem titulos apponere operæ pręcium non iudicaui. Enumeratio Opuſculorũ.

CAPVT SEPTIMVM.

De manſuetudine, & dono lacrymarum, & corporis figura.

QVantò autem magis auctoritate, & gloria creſcebat, eò magis fiebat humilior Audite manſuetudinem: Manſuetudo. nam cum Prælatus magnæ, plus ob pecuniam, quàm vitam, auctoritatis, ductus inuidia; varijs eum quotidiè calumnijs laceraret, vt expleret animi malitiam, indicit conuentum plurimorum præſtantium, & doctrina, & dignitate virorum, quaſi de

 Theo-

Theologica aliqua quæſtione diſputaturus, at concluſiones quaſdam proponit, decretis illis contrarias, quæ Laurentius ediderat de ſumptu, & ornatu Mulierum. Ridere partim, qui aderant, partim mirari; quam ad rem eſſent conuocati, qui verò grauius ſentiebant, indignè admodum pati, quod illud ſpectaculum, non honor Dei, ſed maledicendi cupiditas coegiſſet. Tandem bonus Paſtor manu ſilentio indicto, longam pro Mulieribus orationem habet. Cuius epilogo, cum miſericordiam, & lacrymas mouere vellet, pluribus ſimul locis excitatus riſus eſt, gratiæ ijs, qui venerant actæ. Diſputatores ad cœnam vocati, atque ità diſceſſum. Affuit quidam Patris noſtri dilectus in ſpiritu filius, qui huiuſmodi re mirificè commotus, quod homo petulans ſanctiſſimum Virum huiuſmodi contumelijs inceſſiſſet, accurrit ad Laurentium. Aderam tum ego fortè cum hic, & ira, & via feſſus, & quid inquit, Pater? Patieris ne honorem tuum ab ijs improbis lacerari? Tum Laurentius, quid eſt Fili? ille rem omnem, vti ſe habet, narrat, non verbis ſolùm, ſed, & ore, & oculis, & manibus

ſic

ſic indignantibus, vt non eum ſolum, in quem eſſent illa iactata, ſed quemuis alium immunem ab iniuria facilè commouerent. Quid tum Laurentius? putatis ne aliquod irati animi ſignum protuliſſe? Teſtor Dominum Ieſum, cum intentos in eum ad id vnum conieciſſem oculos, nihil mutationis in eo vultu perſpicere potuiſſe. Nihil indoluit, aut queſtus eſt, immò noluit ſcire quis affuit, quis dixit, non fronte, aut vultu ſignum aliquod, vel minimum edidit animi commotioris, vt autem mœrentem filium ſolaretur placido vultu: noli, inquit, te afflictare fili, Dominus Ieſus, cuius negotium eſt, ipſe aderit honori ſuo. Neque ſanè in eo fefellit, nam paucis poſt menſibus Dux ipſe cum ſatellitibus ſuis partim exilio, partim vinculis, morte nonnulli affecti ſunt. Quamquam autem nihil videtur addi poſſe ad hanc manſuetudinem; neſcio tamen an id, quod accidit iterùm in ſimili genere, ſit admirabilius. Nam cum ſolemni pompa Euchariſtiæ Sacramentum feſto Corporis Chriſti circumferretur, comitatu, (vt ſolet) totius populi frequentiſſimo, helluo quidam, qui Clerici ſcelera

Alius eximius actus Manſuetudinis.

ab Epiſcopo damnata impudentiùs defen-
derat, ante oſtium propriæ domus conſi-
ſtens, dum indè Laurentius tranſit, Deum
nihil veritùs, qui ante eius oculos incede-
bat: En inquit, qui pro Sancto colitur. O
inſani, qui talem hominem adoratis. Audit
Laurentius, ſed quid arbitramini? Gradu,
quo vadebat, perſeuerat, non vultum, non
oculos deflectit, & cum aliquot pij homi-
nes commoti rei indignitate cum facibus
ad illius domum vellent concurrere, vix à
me, qui tunc aderam, repreſſi ſunt. Quod
tamen facinus vindicauit paulò poſt Senatus
maiori Laurentij gloria, illa prætèr cæteras
inflicta pœna, vt perditus ille frequentiori
populo in Eccleſia Pontificali ſuper Pulpi-
to publicè mendacium fateretur. Certauit
autem Dominus cum Senatu noſtro in pœ-
na, ſupplicioque miſeri, nam paulò poſt
pulſus Vrbe eſt profuguſq; nunc errat pro-
cul à domo, liberiſq; inops, atque mendicus.
Sed infinita ſunt talis manſuetudinis teſti-
monia. Erat autem verborum, actionum-
que tanta menſura, vt ſi inferiora hæc cœ-
leſtibus conferri fas eſt, (cœleſtis enim
certè animus eſſet) Vix ego motus cœlo-
rum,

Digitized by Google

rum, & reuolutiones, & gyros agi maiori ordine, atque menſura crediderim. Ipſe cuidam Diſcipulo reuelauit ſibi à Deo donum fuiſſe, vt quouis loco, aut tempore ſe colligere vellet, & in cœlum mentem erigere ſemper poſſet. Quod ſi fortè aliquibus, vt ſolet, imaginibus turbaretur, non alitèr abigere, ſe diceret fantaſias illas; quàm ſi muſcas oberrantes pelleret ab oculis. Erat in illis cauſarum, actionumque turbinibus ſemper quietus, & immobilis, nihil audire diceres quaſi in cœlo eſſet animus, corpus in terris. Rursùs autem ſi ſtylo, aut orationi ſe ſe dediſſet, & interpellaretur, vt, vt ſæpè fit ab aliquo eum adeunti, videres ſine vlla moleſtia, cæpto opere intermiſſo, quaſi ociosum, iucundo vultu venientem excipere, quod vellet audire; tanta profectò animi pace, vt Angelica interdùm videretur pòtiùs, quàm humana; hanc tàm admirabilem conſtantiam; ſola diuinæ bonitatis meditatio poterat emollire. Dixi ſuperiùs cum de matris dormitione loquerer, in illius funere lacrymam non emiſiſſe. Videte, Patres, vbi lacrymæ profluerent, donum enim habuit lacry-

Ex cœleſti dono omni loco, & tempore ſe colligebat.

Importurbabilitas.

Donum lacrymarum.

cry-

crymarum, vt nemo ferè alius, cum poſt prandium aliquando ſederet, & de diuinis, vt ſolebat, ſermonem haberet familiarem: conuerſus ad eos, qui aderant, feruentiori quodam mentis affectu: quid, inquit, agam, Fratres, quid agam cum ad Iudicem deducar? Quid egi miſer, in quo ſperare poſſim? nihil habeo, niſi quòd ad illius ſanctiſſimi ligni radicem prouoluar, & plangam. Hæc cum dixiſſet, totus ſolutus in lacrymas eſt, quas cum profuſiùs emiſiſſet, & erectus vidiſſet nos, qui aderamus compungi, & illas lacrymas admirari, veritus, ne quid ex hís laudis ſurriperet: Videtis ne, inquit, has lacrymas? Affectus cuiuſdam ſenſualitatis fuerunt, non veræ deuotionis, à qua abſum longiſſimè. At quam pulchrè diuina Bonitas conuenientem illi animo ſedem tradiderat. Omittite virtutes, aut ſanctitatis nomen. Facite vos tunc primum eum videre Angelum, non hominem credideritis. Fuit proceritate corporis altiore, quam iuſta, gracilioribus membris, colore candido, ſtatu erectus, & celſus, omni facie admodum decora; oculis verò vniuerſum corpus ità moderantibus, vt Venera-

Figura Corporis Beati.

Modeſtia oculorum.

tio-

tionem, & Sanctitatem vndiquè ſpirare viderentur.

CAPVT OCTAVVM.

De amore fraterno. De eiectione Dæmomoniorum. De miſericordia, & Moniali, cui per Spiritum Euchariſtiam communicauit.

SEd quia de Marco, & Leonardo fratribus nihil hactenùs dixi. Nolim aliquis exiſtimet, vllos vnquàm ſe ſe maiori charitate dilexiſſe. Viſebatur ab his quotidiè, ad eum publica omnia, & priuata deferebant, ſed omnes ferè illorum ſermones erant de æterna vita. Cæterum quàm diuino Spiritu omnibus in actionibus ſuis ageretur vltimis illorũm horis apparuit: laborauerat Marcus valetudine diuturna; domo per annum non exierat: Cupiebat Fratrem videre, quo nihil in terris carius haberet. Recuſabat Laurentius venire, domo enim fraterna, ſicuti materna (anteà diximus) sẽper abſtinuit. At ille orare enixiùs, & obſecrare per fraternæ iura pietatis, vt mori eum

Fràternus amor.

Caſus mirus

cum non vellet ſine ſua benedictione, ſolabatur eum, & promittebat venire Laurentius, ſed tamen differebat. Ibat ad eum Leonardus Pater, ibam ego, orantes, vt veniret; ſiquidèm viuum reperire vellet. Dicebat: bono animo eſſemus, venturum ſe ſe, cum tempus exigeret, & certè aliquotiès videbatur meliùs habere. Cum autèm apparuit hora, quam expectauit, fallere cariſſimum Fratrem noluit. Ecce venit ad eum, cum minimè expectaremus, iam propinquus erat emiſſioni ſpiritus. Ingreſſus, & ſuper lectulum Fratris incumbens, ſalutat eum dulciſſimis verbis, quaſi promiſſum perſolutum veniſſet. Marcus hilariori vultu conuerſus, ſignificato gaudio de illius aduentu, inter eius amplexus lætus, & voti compos in Domino requieuit. Ne tamen, aut fortè, aut caſu hoc accidiſſe aliquis exiſtimet, idem penitùs nono poſt anno in Leonardo fecit; quintum ferè menſem domo exire, & Laurentium videre non potuit. Ibam, aut mittebam, qui diceret, Fratrem extremum ſpiritum agere, at ille reſpondebat, horam adhuc non eſſe, ſic per multos dies rem duximus ego eundo, aut

Alter mirus caſus.

mit-

mittendo, ille differendo; hora ea, qua promiſerat, venit, cumque ſumma cum lætitia eum Pater excepiſſet, veſpera eius diei inter illius brachia ſpiritum felicitèr emiſit. Addam illud etiam ad illius gloriam, & ſolatium meum. Orauit pro Fratre illis diebus precibus ardentiſſimis. Et cum poſt aliquot dies ad eum veniſſem, afflictus mœrore adhuc recenti, poſt prima verba ſalutationis: gaude, inquit, Bernarde fili, Leonardus Pater tuus ſaluus eſt: hoc ego cum ingenti gaudio excepiſſem: & quomodo (inquam) ſcis Pater? ſaluus, inquit eſt, & aliud ne cures. O lacrymas dulces, plenas lætitiæ, & pietatis, quas ibi fudi ante pedes illius, cum tantæ lætitiæ nuncium nuncius tam fidelis attuliſſet. Quid autem alia innumerabilia conſecter de ſpiritu Prophetiæ? Vitam ſanctiſſimæ Abbatiſſæ, à Medicis derelictam, dilatam à Domino dixit; & paucis diebus liberata eſt. In eodem Monaſterio Sororem miræ Sanctitatis comploratam; & iam penè exanimem, lugentibus, alijs bono animo eſſe iuſſit, & illo triduo omninò libera euaſit. Propinquum ſuum, qui triremem conduxerat ad conue-

Prædictio ſalutis Fratris defuncti.

Prædictio ſanitatis.

Alia ſimilis prædictio.

Prædictio naufragij.

hendas ex Portu merces, cauere iuſſit, ne triremem in Ponto dimitteret; ille verò non ſolum triremem dimiſit, ſed maximo etiam fortunarum naufragio eſt affectus. Cæterum, & filiorum orbitates, & lucra, & damna, & honores, repulſaſque, ægritudines, & incolumitates, aliaque, tum proſpera, tum aduerſa, quæ quotidie accidunt, innumerabilia ante dicebat. Filium meum deſperatum à Medicis, extremum ſpiritum agere ad eum detuli; vt conſulerem de loco ſepulturæ. Ille ſuſpenſo priùs aliquantulum, & vultu, & ſermone: reſpondet, tempus adhuc non eſſe talis conſilij: Ego quia ex peſte familia extra ciuitatem aberat, admiratus huiuſmodi reſponſum: quonam modo inquam potero Pater, tempeſtiuè deliberare, quem iam expiraſſe exiſtimo? Rurſus ille: redi bono animo: tempus adhuc non eſt. Reuerſus igitur domum, reperi Puerum præter omnem ſpem melius habere. Neque tempus illud benignitate Dei ad hunc vſque diem apparuit, & ſpero Filium potius de mea, quam me de Filij ſepultura cogitaturum. Sanè ipſe ſuum obitum prędixit Virginibus Sanctæ

Alia prędictiones.

Prædictio altera.

Prædictio ſui obitus.

Digitized by Google

ctæ Crucis per dies aliquot antequam acci-
deret. Neque minor in eo fuit Dœmoniorum pellendorum, & diſcernendorum gratia Spirituum. Qui affuit, & vidit, narrauit mihi Mulierem ad eum deductam ſpumantem ore, & dentibus frendentem, quod ille videns: attuliſtis ne, inquit, mihi hunc Dœmonem, tanquam ad Apoſtolum? ite Fratres, & quærite qui ſit me ſanctior; ſum enim homo peccator. Enimuerò illi magis orabant genibus prouoluti: Agè, inquit, valeat veſtra fides, quæ Cananeæ profuit, & Centurioni; Impoſita arreptitio capiti manu: quid, inquit, malè Dœmon veniſti Pauperculam hanc vexare? vbi nunc ſuperbia tua cum de Cœlo decidiſti? non te pudet depugnare cum Muliercula age dimitte illam; Dominus Ieſus te præcipitem agit, Signaculo ſuo inſignita eſt. Videres inter hæc verba illam contumaciam, atque oris diſtorti prauitatem explanari, illum tremorem, palloremque in naturalem verti faciem. Admirantibus omnibus, & Omnipotenti Deo gloriam reddentibus, liberata eſt. Spiritus verò, cogitationumque diſcretio, vbinam maior apparuit? Decreue-

Virtus fugādi Dœmones.

Mira liberatio Energumenæ.

Donum diſcretionis Spirituum.

rat Monaſterium Monialium reformare, quod vt faciliùs aſſequeretur, aſſignare volebat illis in Confeſſorem Virum fidelem, & ſanctum: Is autem, vt erat bonus & ſimplex, recuſabat: timens cum Mulieribus implicari. Poſtquam negauit, tactus pœnitentia eſt, deliberat redire. Hunc autem cum Laurentius procul venientem conſpexiſſet, priuſquam verbum Presbyter ille faceret, aut diceret ad quid veniret, dextera cingulum tenens: benefacis, inquit, Frater, noui ad quid venias; velim autem ſcias veluti cingulum iſtud (manu ſi quidem cingulum ſuum tenebat) ſic à Deo te mihi eſſe permiſſum. Admirans ille, & magis corde compunctus: accipe pro ſeruulo me, inquit: numquam mandata tua relinquam.

Alter caſus diſcretionis Spiritus.

De Plebano non tacebo, adulterio, ſimonia, furto, & omnibus probris infami, qui ad vltimam inopiam redactus, vt omninò neque ſe, neque filios poſſet alere, quos occultos alebat, impias ſibi manus afferre ſtatuerat; hoc cum cognouiſſet in ſpiritu Laurentius, acceſſit illum, dicit: quid cognouerit, ſolatur eum verbis charitate plenis. Tum declarat, accidiſſe hoc permit-

tente

tente Domino, propter eius flagitia, & niſi reſipiſcat, maiora minitatur. Miſereri tamen illius inopiæ. Dat illi deindè aliquot aureos. Cum eximiam charitatem miſer ille vidiſſet, quippe qui vitæ malè actæ conſcius, pœnas potius aliquas, quam eleemoſynam expectaret, procidit ad pedes illius, & totus liquefactus in lacrymas, non poterat diuelli: promittens, & iureiurando conteſtans, vitam reformare, & comprobauit quidem opere, quod promiſit. Vixit autem poſteà aliquot annos timens Dominum, & in mandatis illius incedens, magna cum admiratione hominum, qui eum ante cognouerant. Statueram, optimi Patres, delibare potius Miracula, quam narrare. Mores etenim, & Angelicam in terris conuerſationem deſcribendam præcipuè ſuſceperam; ſed veluti incurrens in hæc, ſilère non potui; poſtea verò quam ſic neceſſe fuit, non omittam hoc, quod eſt genere præclarum, & magnitudine rarum, & fama notiſſimum. Sacra quædam Virgo erat magnæ ſanctitatis; hæc per multos annos abſtinentia, vigilijs, orationibus ſteterat ante Dominum. Accidit autem, vt ſo-

Charitas erga Sacerdotem.

Miraculum ingens.

lemni-

lemnitate Corporis Chriſti, neque Sorores aliæ, neque ipſa communicare diuinis myſterijs poſſent. Et cum ægrè ferrent, & illa imprimis ſanctiſſima Mulier, oratum Laurentium mittunt, quia prope eſſet Monaſterium, vt ſi gratiam communicandi eo die habere non poſſent, ipſe ſaltem dignaretur, dum celebraret, pro Ancillis ſuis orare: promittit Laurentius. Cum autem celebraret ad populum, poſt eleuatum Sacramentum, factus extra ſe ipſum eſt, detulitque eum Spiritus ad illam Mulierem, in cella clauſam, & contemplationi vacantem. Quæ fortè tunc miro quodam deſiderio communicandi teneretur, & ſacra illi myſteria communicauit, ſiuè in corpore, ſeu extra corpus, Deus ſcit. Ab oculis quidem totius populi non diſceſſit, donec ad ſe ipſum reuerſus ab illo pietatis officio reliquum Miſſæ peregit. Cum autem Virgo illa quod acciderat Sacerdoti nunciaſſet, Sacerdos Patriarchæ, iuſſit ille, vt gratias omnipotenti Deo agerent, non ſibi, & vt numquam, donec viueret, manifeſtarent. Hæc ergo, Patres, & huiuſmodi alia multa, à Laurentio fieri opti-

Humilitas Beati.

mum

mum Deum crediderim voluiſſe: ſiue, vt ſuam bonitatem, atq; potentiam, nec temporum edacitate conſumi, nec immutari malignitate morum, nec Fidei noſtræ tepiditate imminui crederemus; ſiue, vt ea etiam, quæ ſacris litterarum monumentis edita ſunt, & alioquin videri ſolent impoſſibilia, facilius crederentur à nobis. Quippè cum legerimus Ambroſium cum eſſet Mediolani, Martini exequijs interfuiſſe apud vltimas Gallias. Seuerum item Rauennatem Epiſcopum ad S. Geminiani exequias Mutinam in ſpiritu conceſſiſſe. Increbeſcere tanti Viri fama quotidie, & latiùs, atque latiùs diffundi cæpit. Habere eum ſæpius apud ſe Eugenius Pontifex voluit, ſemper excuſauit, metuens, ne quid ei noceret Curia Romana. Cum autem Eugenius Vrbe pulſus Bononiam veniſſet, efflagitatus ab eo, refragari non potuit, quod amplius, neque alpes, neque itineris longitudinem, ſicut antea fecerat, cauſari poſſet. Exceptus eſt à Summo Pontifice frequentibus Cardinalibus his verbis: *Salue decus, & gloria Præſulum*. Ab vniuerſa autem Curia maxima veneratione habitus. Voluit

Incrementum famæ Sanctitatis.

Munere renuit apud Sũmum Pontificem.

Encõmium Beato datum à Sũmo Pontifice.

eum

eum Eugenius apud ſe retinere; ſed imbecillitatem corporis excuſans, paucos ibi moratus dies, rediјt indè lætior, quam ierat. Reliquit ibi maximum odorem Sanctitatis.

Ab altero Sūmo Pontifice maximè diligitur.

Pari amore, ſeù maiori, etiam Nicolaus Quintus Pontifex nobiliſſimus eum dilexit, vt in illo ornando certauerit cum Eugenio. Nam ſicut ille Epiſcopum, quamprimum potuit, fecit: ita hìc Patriarcham, cum primum oblata occaſio eſt, creauit.

A quō creātur Patriarcha.

Gradenſi ſiquidem Patriarcha mortuo, Patriarchatum à Grado, nobili quondam Vrbe, tranſtulit Venetias, idque nec cognita, nec poſtulata Senatus noſtri voluntate, quippe qui non minus hominem, quam Ciuitatem eo facto exornare cuperet. Allata res haud ſatis Senatui placebat, verenti, ne Spiritualis, & Eccleſiaſtica Dignitas aucta opibus, & auctoritate, veteres, quas cum ſuperioribus Epiſcopis diſcordias habuerat, renouaret: Beatiſſimi tamen Patris manſuetudo diremit facilè dubitationem,

Humilitas Beati.

Adijt enim continuo Ducem, & Collegiū; ſe ſe dixit ab hinc duo de viginti annos inuitum Epiſcopum factum, & à quiete ſua in hos turbines ſæculares iniectum: deſiderare

rare

Digitized by Google

rare nunc quietem, & minui magis pondus Præſulatus, quam augeri; ſibi eſse in animo hoc oneris, quibuſcumque poſset modis, deprecari, niſi ipſe Dux, ad quem Ciuitatis ſuæ dignitas pertineret, fortè ſentiret aliud, pro cuius honore, quoniam ita de ſe merita Ciuitas eſset, nullum laborem recuſare deberet. Excitauit omnium lacrymas Sanctiſsimi Patris mixta charitati humilitas. Dux, qui rem hanc ægerrimè ante tulerat, & ab Eugenio tentatam ſemper impugnauerat, ſtatim ex ſua, totiuſque Collegij ſententia, enixè eum rogare cæpit, vt libenti animo id muneris ſuſciperet; ſic quod inuidioſum fuerat in dignitate, ex manſuetiſſimis Sancti Viri moribus gratiſſimum factum eſt.

CAPVT NONVM.

De dictis ab eo, memoratu dignis, & ſumma nominis eius celebritate.

SEd quia mores, & actiones illius hactenùs proſecuti ſumus, ſubiecimus, etiam de dictis aliqua, memoratu digna, — Dicta æterna memoria digna.

quantum meminiſſe ex domeſtica conſuetudine potuimus. Dicebat: Serui Dei non eſſe à magnis peccatis cauere, id enim eſſe ſæcularis hominis, ſed parua vitare, ne charitas refrigeſceret. Non ſimul ac corpus extenuatum fuerit, de abſtinentia remittendum, propterea enim abſtinendum. Tribus Monacho opus eſſe, deſiderio, moderatione, & gratia; nam vbi horum aliquod deſit, ibi perſeuerantia eſſe non poſſe. Humilitatem eſſe torrenti ſimilem, qui æſtate tenuior, quaſi ſerperet, hyeme verò, atque vere inundaret, ſic humilitas in proſperis quidem exigua, in aduerſis magnanima eſſe debet. Minimè ſibi placebant in Monaſterijs ampla ædificia, & cum videret laxiora cænacula, cællaſue ampliores, caput quaſſans dicebat: non ſic Patres noſtri, non ſic. Dormitorium ipſe fecit apud Leonicum ex ſæpe, & creta, cum tamen latericium facere facilè poſſet propter Monaſterij facultates, dicebat enim nullam rem Monachum aſpicere debere in hoc ſæculo, quæ deſiderium illius teneret. Maximè penſanda eſſe eorum propoſita, qui ſe conferrent ad Religionem, ne, dum ineptus ſuſcipitur,

Humilitas, & Paupertas.

tur,

tur, aptus ab eo corrumpatur. Dicebatque cùm augeretur nimium numerus, rigiditatem vitæ, atque Monaſticum vigorem diutiùs non poſſe conſiſtere; raram ſiquidem eſſe perfectionem. Memini, Adoleſcentem nobilem ad Monaſterium confugiſſe, quem cum intellexiſſet Fratrum nimijs ſuaſionibus pellectum, Patri flagitanti reddidit, dicens: accipe Filium tuum, Religionis propoſitum à Sancto Spiritu eſt, non ab humana ſuadela, & eſt longè deteriùs ab Religionis vita deficere, quam eam nunquam ſuſcepiſſe. Ex quo die factus eſt Sacerdos quotidiè Miſſam celebrauit, niſi valetudine impediretur. Dicebatque qui cum poſſet Domino ſuo frui, non frueretur, facilè declarare Domini ſui curam non habere. Pudicitiam cum carnalibus blandimentis nihil aliud eſſe, quam ignem extinguere velle, & ligna ſuper inijcere. Paupertatis donum quantùm eſſet neminem noſſe, niſi qui ſecreto cubiculo contemplatione delectaretur. Conſultò Deum gratiam Religionis hominibus occultaſſe, nam ſi cognoſceretur illius felicitas, omnes ad eam concurrerent. Neminem benè ſcire, quid

Quotidiè rē Diuinam faciebat.

eſset humilitas, niſi qui à Deo accepiſset, vt eſſet humilis; in nullo enim tàm falli homines, quàm in vera humilitate cognoſcenda. Veram ſcientiam eſse ſcire hæc duo: Deum eſse omnia, & ſe nihil. Sæpè monebat, numquam amittendam de Deo fiduciam; illam eſſe, in qua anni vita conſiſteret. Diuitem, dicebat, non poſſe ſaluari, niſi per eleemoſynam. Tanto faciliùs eſse munus Imperatoris, aut Ducis, quam Epiſcopi, quanto difficiliùs eſset, quæ non videas regere, quam quæ videas. Inter labores publicos bellorum, quæ eius ætate plurima fuere, dicebat Senatoribus noſtris: ſi vultis Dominum veſtri misereri, nihil vos ex vobis, aut eſſe, aut poſſe iudicetis. Bonum Principem aſſimilabat capiti, quia ſicut caput, & lingua implorat auxilium pro reliquo corpore, non mouente, ita Principis oratio poteſt placare Dominum, quamuis Populus alijs intendat: Vitanda monebat, quæ multis obſtaculis impedirentur, quia opera Spiritus ſancti facilia eſſent, & æqualia, Diaboli verò aſpera, & plena ſentibus. Et cum de Rectoribus Ciuitatum ſæcularibus loqueretur, qua illo-

rum

rum laboribus condolens, non ſine clementia Dei fieri putabat, vt virtutis comes eſſet gloria, & quaſi laborum, curarumque delinimentum aliquod; tantiſper autem gloriæ cupiditati ignoſcendum, dum virtutem, velut ancillam, ſequeretur, non autem quaſi domina præcederet. Innumerabilia alia ſapienter, & dixit, & ſenſit; quæ quidem referre infinitum eſt. Cæterùm iam plenus erat dierum, nomenque illius, & fama latiùs quotidiè fundebatur. Nemo veniebat ad hanc Vrbem, qui non vel inprimis ſpectâculis appeteret hunc Patrem videre. Taceo vulgus, & turbam ſine nomine, qui quacumque incederet, ad eum viſendum, veluti ad Angelum de Cælo demiſsum, per vias, & compita concurrebant. Cardinales omnes, Duces, & Principes domi eum inuiſere, vitam inueſtigare, thalamum, cubile, cænaculum, omnia luſtrare oculis, & venerari. Franciſcus Sfortia Mediolani Dux, & Blanca Vxor Galeatium maiorem natu, & magnæ ſpei filium adhuc impubem Venetias cum miſiſſent, illud imprimis mandauere, vt Puerum ad Sanctum Virum deducerent, vt impo-

Celebritas nominis, & famæ Beati.

po-

poneret illi manum, & eius orationibus commendarent. Bartholomæus Colleonus, clariſſimus hac ætate Dux, magnam ad eum vim auri detulit, quam in Pauperes diſpertiret. Quod fuit, & in militari Viro propter deuotionem, & in Patre noſtro propter opinionem rarum, & ſingulare. Iam aduenæ, peregrini omnis ordinis, & generis, Pannones, Germani, Galli, Hiſpani, vel qui Romam ad limina Apoſtolorum: vel qui in Orientem ad Dominicum Sepulchrum pergerent: tùm felices auras ſperabant, ſi benedictione huius Patris accepta diſcederent. In maximis verò Patriæ periculis Dux noſter, atque Senatus non aliter ad illus orationem confugere, quam ad oraculum quoddam. Quantùm autem illius oratio proficeret, vnum aliquid, priuſquam partem hanc claudam, in teſtimonium referemus. Eſt propè Corcyram locus aſper, & incultus, vbi Vir habitauerat Heremita, triginta, & ampliùs annos, vitæ abſtinentia, & orationibus, & quod primùm ferebatur, prophetiæ ſpiritu inſignis; gerebat fortè Corcyræ negotium Vir quidam de noſtris, tàm genere, quàm mo-

Mira vis Orationis Beati.

Caſus mirus.

moribus præſtans, qui cum arderet bellum, quod cum Philippo Mediolani Duce gerebamus, & afflictiores viderentur eſſe res noſtræ, adijt Virum Dei; rogat eum, nunquid Veneta Reſpublica, vt ferebatur, deplorata eſſet. Ad quem Heremita: commotus eſt, inquit, furor Domini contra vos, quia verbum Domini proieciſtis, & niſi Pontificis veſtri lacrymæ interpellarent pro vobis, iamdudùm, quaſi Sodoma perijſſetis. Tale de Laurentio teſtimonium retulit Heremita in medijs Corcyræ rupibus, & ſpeluncis, cui non ſolùm Laurentius, ſed omnes ferè Mortales incogniti erant, & inauditi. Porrò charitas illa, qua ſuas oues proſequebatur, vix animo concipi poſſet, nedum verbis explicari. Totus illi Pontificatus inter grauiſsimorum temporum, maximorumque bellorum turbines conſumptus eſt. Non erat contentus propria oratione; vniuerſos Dei Seruos, tùm ſingulos etiam, ad orationem animabat, hortando, monendo, obſecrando, iubendo: vt profectò tantæ charitatis, & ardoris, vel minima pars vim Cælo inferre potuerit. Et hoc, ſi mihi liceat, proculdubiò,

Charitas Beati Paſtoris in ſuas oues.

Præſagium Matris. biò, dixerim fuiſſe Quirinæ matris præſagium, quod Filio naſcenti precata eſt, ijs præcipuè temporibus; quibus ter, quaterue in præcipiti fuit Venetum Imperium.

CAPVT DECIMVM.

De vltima ipſius valetudine; & quæ in ipſa dixit, aut fecit.

AGebat annum quartum ſupra ſeptuageſimum, corpore quidem imbecillo, & tenui, ſenſibus autem integris, & ſine vllo vitio valetudinis, niſi quod ingraueſcens ætas, additis inediæ, vigiliæ, algoriſque ab ipſa adoleſcentia ſuſceptis, incommodis, totum corpus pariter attriuerat. Nos autem de eius vita pluſquam de noſtra ſolliciti hortabamur, vt audiendi onera deponeret, quibus ille: vultis ne locum, qui mihi commiſſus eſt, deſeram? Nam quod ad ieiunia, vigilias, & caſtigationem carnis attineret, ſeneſcere corpus, ſpiritus iuueneſcere videbatur, & aut D. Paulum referebat, qui nonagenarius veſcebatur palmulis, aut D. Hilarionem, qui centena-

Ætas Beati. Attritio corporis ex pietatis laboribus.

rius

rius farinula, aut alium de Patribus antiquis. Vt autem nihil ad cumulatam gloriam deeſſet, perſeuerauit ſcribere vſque ad eam diem. Fortè tunc librum *de Gradibus perfectionis* abſoluit. Dum autem poſt cibum mecum de more ambularet: quam libenter abirem, inquit, ſi Domino placeret; neque enim melior ſum, quam Patres mei; ſed tu, bone Ieſu, obſequi non debes voluntati meæ, ſed vtilitati populi tui. Voluit autem Dominus preces eius audire; febri poſt paucos dies acerrima corripitur, lectum paramus, ille commotior, & indignanti ſimilis: mihi ne plumam paratis? qui mollibus ſternuntur in domibus, Regum ſunt; non in pluma Dominus meus, ſed in duriſſimo ligno cubitauit, an non meminiſtis, quid Beatus Martinus in re ſimili reſponderit? *Non decere Chriſtianum hominem mori, niſi in cinere, & cilicio*; Nihil igitur tunc profecimus, victique ad eius mattam detulimus inter brachia. Cùm autem neque Medicis, neque pecuniæ parceretur, & miniſtrantium circa ſe ſtudium videret, compungebatur animo: En quanta (dicebat) ob huius ſacci

Vſque ad vltimam valetudinem piiſſima Opuſcula ſcripſit.

Cupiebat mori.

Actus eximius Humilitatis in extremo vitæ.

vilis ſanitatem parantur, quanta perduntur? cùm intereà Pauperes Chriſti non panem, non ſtratum, non ignem habeant, vbi calefiant! Intellexit autem Vir Sanctus migrationis diem aduenisse: Hactenus, Filij, per iocum re facta eſt, ſeriò nunc agitur: propè eſt Sponſus, eundum illi obuiam, & ſublatis oculis in Cœlum venio (inquit) ad te, bone Ieſu. Obſeruatum eſt autem ab his, qui miniſtrabant ei, quod aliquando plenus animi ardore quodam ſpiritu in Cœlum ferri geſtiebat. Interdum verò in profundum humilitatis abijciens, pertimeſcere videbatur diuinum iudicium. Nam dum ego ad eum non ſine lacrymis dicerem: quam læto animo migrare debes, ô Pater, cui palma Cœlorum parata eſt? Decerni, inquit, Fili, fortibus ſolet hæc palma, non ignauis, meique ſimilibus, hæc humilitatis: illa verò quam plena fiduciæ; nam cum nos lacrymari videret: abite hinc cum veſtris lacrymis: tempus lætitiæ eſt, non lacrymarum: ſic in fiducia Macharium, in timore Arſenium referens, inter vtrumque medius incedens, vt cum fiducia metueret, nec ſine timore confideret. In campum igitur

Præcognitio proximæ mortis.

Timor, & Fiducia Beati in vltimo vitæ termino.

Sacramentorum deuota ſuſceptio.

tur cum morte deſcenſurus; armari Sacramentis Eccleſiæ, & ad Sacellum inter manus deferri poſtulauit. Et cum è ſtrato ſubleuatus innixus humero meo; labentia membra regere non poſſet, paululum reſedit. Effundebar totus in lacrymas; quod ille animaduertens: quid ploras, inquit, Bernarde fili? Da mihi dexteram; quam cum ambabus ſuis tenuiſſet: confide, inquit, & bono animo eſto, nunquam enim te deſeram: O vocem dulcem pariter, & acerbam. Neſcio quomodò non elanguit cor meum; niſi quod temperata fuit tam certa promiſſione mæſtitia. Certè illius diei illius loci, Patres clariſſimi, debeo nimis crebrò meminiſſe legatum, quod à dulciſſimo Patre mihi relictum eſt, omni fide, & ſpe veluti brachijs amplexabor; quaſi obſignatum ab Angelis, ſubſcriptum à Beatis Spiritibus, quorum glorioſam, & innumerabilem multitudinem ad ſuſcipiendam fidelis Conſerui animam cubiculum illud compleuiſſe non dubito; Quamuerò ſupellectilem creditis fuiſſe compertam in his ædibus? putaſne aurum aliquod, aut argentum? Illud admirabiliùs, quod nullum

Ædium ſupellex pauperrima.

omninò librum poſſederit, cùm quotidiè legeret, aut ſcriberet, librum tamen vllum poſſidere noluit. Teſtamentum omne, quod fecit, efferri ſeſe iuſſit nulla pompa ad Monaſterium ſuum, quod abeſt duo millia paſſuum extrà Ciuitatem; ibiquè in Sepulchris Fratrum reponi. Neque ſemel præcepiſſe contentus, quaſi diuinaret quid contentionis de illius ſepultura eſſet futurum: vocari nos iterum iubet: ſcitis, inquit, quæ de ſepultura mandaui? facite quod iubeo; nolite pompam parare; neque enim is ſum, quem fortè exiſtimatis; DD. Antonium imitatus, & Hylarionem; qui in locis obſcuris ſepeliri voluerunt, nè colerentur à vicinis.

Teſtamentū.

CAPVT VNDECIMVM.

De oratione, quam habuit, antequam migraret è vita, & de duobus Miraculis.

Sermo habitus in extremo vitæ.

SVſcepta verò paulò ante diem ſacri olei vnctione, ſermonem habuit de mortis vtilitate, ac de cæleſti vita mirò quodam ſen-

ſenſu, ac grauitate verborum. Nam, vt erat ſupinus, aliquandiù tenuit in Cœlum oculos, tùm denuò ſemiclauſis, in hanc ſententiam fari cæpit; verba etiam, quantùm potuimus tenere, ſubijcientur: Videtis ò fili horam meam aduenisse, benedictus Deus, qui eam tandem venire voluit, cum nulla ſit alia via, quæ ducat in Cælum. Ille enim venit nobis *via, veritas, & vita*, vt eiectis de Paradiſo miſeris exulibus, viam ſignaret in patriam redeundi. Si enim in hac vita tantùm ſperantes ſumus, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus, ſed abſit à nobis tàm ſtulta cogitatio; Quid enim vita hæc, niſi lanugo quædam, vt ille inquit, *& veluti memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis? Chriſtus pro nobis mortuus eſt, primitiæ dormientium*; pudeat nos mortem timere, cùm Dominus noſter propter nos mori voluerit, hunc diem ſemper ante oculos habui. Tu ſcis, Domine, quamquam dum vitam meam conſidero, confuſio ſit mihi potiùs appellanda, quam vita: Sed in ſpiritu humilitatis ſuſcipe me, bone Ieſu, vita, & ſalus animæ meæ. Neque enim in *iuſtificationibus*

nibus meis proſterno preces meas ante faciem tuam , ſed in miſerationibus tuis multis . Illa ego ouis amiſſa ad te Paſtorem redeo vocem tuam noui non alienorum , peto Domine , vt ad ouile reducas ; potes ne ſpernere vocem clamantis , & confugientis ad te ? Non ne tu ille , qui dixiſti : *Clamabit ad me , & ego exaudiam eum , cum ipſo ſum in tribulatione* ? Ecce clamo, plus corde, quam ore, Domine : *Ecce tribulatio proxima eſt , non eſt qui eripiat* niſi tu , bone Ieſu ? Sed neque fœlicium Spirituum ſedes affectare auſim ; qui ſpeciem intuentur Sanctiſſimæ Trinitatis. Portio tamen aliqua creaturæ tuæ poſtulat micas ſuauiſſimæ menſæ tuæ , nimium mihi fuerit , & heu quam nimium , ſi ſubtus calceos infimi electi tui loculum aliquem huic puſillo tuo ſeruulo non negaueris . Conuerſus deindè paululùm ad aſtantes : Vos intereà , Fratres, ſeruate Domini præcepta ; *Omnis enim caro fœnum , & omnis gloria eius tamquam flos fœni* . Contemplamini me , *ecce aruit fœnum , & flos eius cecidit* , horam hanc quis poterit euadere ? ſed mihi credite , Filij , nihil eſt præſtan-

tius ,

tius, quam ſeruire Domino. Hæc cùm dixiſſet, ſublato pauliſper brachio, quod denudatum tenebat, caligantibus oculis, vt Iſaac illum antiquum videre diceres, aſtantibus Crucis ſigno: benedicat, inquit, vobis Dominus Ieſus, Fratres, & Viſcera mea, & benedicat Filijs meis, qui abſunt, quos in Domino parturij. Det vobis cor, vt colatis eum, aperiat animum in lege ſua, neque vos deſerat in tempore malo, benedicat Principi noſtro, & vniuerſo Senatui, vt ſortem commiſſi ſibi Principatus ad honorem Dei, & commune omnium Ordinum bonum ſibi traditam recordentur. Benedicat denique Populo meo, cuius amorem, pacem concordiam Dominus in dies magis, atque magis conſeruare, & augere dignetur. Dilucеſcere cœperat, & iam antea percrebuerat, viuere diutiùs eum non poſſe. Mota igitur vniuerſa Ciuitas eſt, Canonici quidem primo diluculo ſunt ingreſſi, quos dulciſſimè recognoſcens, ab his veniam petebat, ſi muneri ſuo non ſatisfeciſſet, diuinum honorem commendabat, & Eccleſiæ cultum; tunc mutuam inter ſe charitatem ſeruarent. Poſtremò

Humilitas, & Religio.

ro-

rogabat, inter ſe charitatem ſeruarent. Poſtremò rogabat, vt in diuinis Officijs ſui meminiſſent. Quid ibi rurſus lacrymarum; bone Deus? quid clamorum edebatur? Illum Patrem, illum Dominum, Præceptorem, Ducem. Paulo poſt Procuratores Sancti Marci ingreſſi ſunt, & alij Principes Ciuitatis, Sacerdotes, & Religioſi viri, nullus denique Ciuitatis Ordo arceri foribus potuit; loquebatur vnicuique aliquid ad ſalutem, Procuratoribus, & Principibus pauperes, & iuſtitiam, Sacerdotibus honorem Dei, Negotiatoribus charitatem, Aduocatis pauperum Cauſas, ſingulis denique officiorum ſuorum munera commendabat; vt admirabile fuerit, artus illos pene exanimes intento ſemper ſpiritu laborem loquendi, benedicendiq; per totum biduum (tantum enim ſuperuixit) perferre potuiſſe. Nuſquam magis enituit illa puritas, & altitudo animi, neminem reſpuit, omnes pari fronte ſuſcepit, vt neque Pauperis, neque Diuitis, neque Religioſi, neque Sæcularis vlla apud eum videretur eſſe diſtinctio. Plura intereà tum prædixit, tum fecit, digna memoratu, quorum duo tantùm ſubijcie-

Pia monita cunctis dedit per duos dies continuos.

cie-

ciemus, vt appareat, omnem huius ſanctiſſimæ vitæ partem ſignis, atque portentis, ſicut cæteris, claruiſſe virtutibus. Erat ei chariſſimus in Chriſto filius, Marcellus nomine, clarùs genere, ſed vita clarior, & vir bonus, & iuſtus. Laurentium autem ſic diligebat, vt palàm diceret, ſi quid de eo accideret, nullo modo ſuperuicturum; cùm audiſſet igitur de illius valetudine, continuò accurrit, introducitur ad eum, cui ad eius oſculum inclinato Laurentius ſubmiſſa voce: Marcelle, inquit, quid de diſceſſu meo cruciaris? ego quidem præcedo, ſed tu me prope diem ſequeris. Sic Domino placitum eſt, vt hoc Paſchate nos iterùm mutuò amplexemur, lætior ille huiuſmodi verbo, quam triſtior, initio Quadrageſimæ acri valetudine corripitur, & in Paſchate, vt prædixerat, ad ſepulturam elatus eſt. Dilectiſſimo autem filio Hieronymo grauiter laboranti ſalutem; & prædixit, & reddidit. Nam cùm deſtitutus à Medicis pro mortuo haberetur, Mater autem, & Sorores nihil iam ſpei, niſi in Patris huius orationibus haberent, miſit ad eas Sanctus hic Pater, qui diceret, bono

Altera, & præclara ex dictis Prędictionibus.

Altera Prędictio.

animo eſſent, neque enim illa ægritudine moriturum, quod ſicut dixit, ita factum eſt; paulò enim poſt reliquit eum febris, & priſtinæ valetudini reſtituitur.

CAPVT DVODECIMVM.

Deuota ſpiritus emiſſio, & inhumati Corporis diuturna permanſio.

SEd iam diſſoluebantur ſanctiſsima illa vincula carnis, & ſpiritus: & quæ indiſſolubili pace per tot annos, atque concordia vixerant, iubente Deo, illa terræ, ſpiritus cœlo reddendus erat. Claudere paulatim cœpit oculos, facie quadam hilariori, & membra omnia explicare, quaſi de labore ad requiem tranſiturus. Quas ibi cateruas Angelorum aduenisse vidiſſemus; ſi corporeis oculis potuiſſet videri illa ſocietas; tali igitur comitatu inter eorum cœleſtes voces, & cantus, feliciſſimus ille ſpiritus velut igniculus in cœlum emicuit? Hic finis Sanctiſſimi Patris, verè felix, verè beatus. O ſi mihi nunc liceat laxare habenas lacrymis, & liberius lamentari, vim

Felix obitus.

facio

ſacio mihi, Patres, erumpunt lacrymæ, nec cohibere me poſſum, ſed non eſt huius loci, ſecretum cubiculum aptius eſt, ibi promiſsa tua, optimè Pater, cum neceſsè fuerit, repetam, ibi dexteram tuam teſtabor, præſertim, cùm ſæpè alias in maximis periculis inuocatus me miris modis adiuueris. Orta altera luce, effuſa incredibili concurſu tota Ciuitas eſt, vi penè fores effractæ, vt in Eccleſiam ſubito deferri, neceſsè fuerit ad oculos Populi depaſcendos. Tanta autem continuò circumſtetit feretrum multitudo, vt è gradibus chori, vbi poſitus fuerat, raptus deindè ſit, non hominum manibus, ſed ſola ſeſe comprimentium, atque impellentium turba vſque ad valuas Eccleſiæ. Diſciſſæ veſtes, ſublati calcei, omnia ad venerationem direpta. Cæterùm vt primitiæ aliquæ Sanctificationis, & publicum iam apparere teſtimonium inciperet, Scholæ illæ quatuor celeberrimæ, ſic enim eas appellamus, non quaſi ad mortuum, ſed ad viuentem, & Sanctum, & viris frequentiſſimæ, & ornatu, ac pompa, non quidem lugubri, aut funebri, vt ſolent in mortuorum delationibus, ſed vt in

Auctor profitetur mire ſe à Beato à periculis erutũ.

Concurſus Populi.

proceſſionibus, ac ſupplicationibus, cum gratiæ publicè Deo redduntur; ſic nullo publicè, aut priuatim iubente, ſuadenteue, ſed ipſæ per ſeſe inſtructæ auratis cereis, & omni honoris, ac lætitiæ ſignificatione accurrere. Quare illud etiam teſtimonium, quod bini ex veſtris Fratribus cum ad illud officium, vt cæteri adijſſent, audire ſibi viſi ſunt ſuauiſſimos quoſdam cantus, & inauditas modulationes. Redeuntibus autem ad Monaſterium, & illis non ceſſantibus: tum alter ad alterum: audis, ne Frater, has melodias? quidni audiam, inquit alter? Angelicus planè mihi videtur iſte concentus, non humanus idem affirmare alius cœpit, vtriſque igitur admirantibus nunquam illi cantus, quoad vſque ad Monaſterium peruenerunt, conticuere. Expletis officijs cum efferendi tempus aduenisset, ecce quo pacto, præcipuo quodam Dei iudicio, tunc quidem occulto, ſed paulò poſt aperiendo omnibus, lis oriri cæpta inter Patriarchales Canonicos, & Fratres Sancti Georgij. Hi cum ex præcepto Patris noſtri repeterent, quod mandauerat de loco ſepulturæ. Illi ſacros Canones afferrent, vt Prælati in

Cantus Angelici.

Mira contentio habendi Corpus Beati.

pro-

proprijs Eccleſijs ſepelirentur, neque ſemper Defunctorum ordinationibus parendum, ex Marcellini Pontificis exemplo, qui quamquam corpus ſuum inhumatum ſub anathemate permanere iuſſiſſet, viſum eſſet tamen Sanctis Patribus, non tàm hominis, quàm Pontificis habere rationem. Interim autem ſacrum illud Corpus in Eccleſiæ Sacrario reponitur, quaſi litis euentum expectaturum. Accidit autem res omnibus retrò ſæculis admirabilis, ac ſemper memoranda per æuum. Nam ibi Corpus illud, dum reponitur, altero, ac tertio die, nec corruptionis aliquid, nec fœtoris apparet, itemque & quinto, & ſexto, nihilominus integrum perſeuerat. Tantæ rei Miraculo excitata accurrit vniuerſa Ciuitas, vident, & exquirunt diligentiùs, nunquid ſit delibutum vnguentis, omnia membra contrectant, nihil pigmenti, aut artis, nihil rigoris in membris, fœtoris longè minus, quin potiùs odorem ſuauiſſimum membra illa ſpirare videbantur. Additur Miraculum Miraculo, nam poſt biduum rubeſcere genæ; & viuus per membra ſanguis conſpici cæpit. Et iam capere non poterat

Ingens Miraculum incorruptionis, odoris, & ſanguinis recentis.

terat Sacrarium illud concurrentem turbam, & ſeſe inuicem comprimentem, vt octauo tandem die neceſsè fuerit in Eccleſiam puplicè deferri ad oculos Populi exſatiandos. Tum verò & admiratio, & ſtupor, & clamores. Igitur, qui litigant, & hi inſtantius poſtulant, & hi cuſtodiunt diligentius. Reponitur iterum in Sacrarium, vbi per dies quadraginta perſeuerauit incorruptum, & integrum. Omnibus illis diebus nunquam non viſitatum eſt; Nunquam Sacrarium illud non apertum omnibus fuit videre, & venerari volentibus, donec ſeptimo ſupra ſexageſimum die, cum alioquin ſatis commodè ſeruari poſſe non videretur, ſepulturæ traditum eſt; officijs, & honoribus, non quibus cæteri ſolent, de quorum virtute, & meritis ambigatur, ſed quaſi Sancti cuiuſdam Reliquiæ; ſic cum omni honore collocatæ decimo ſexto videlicet Kalendas Aprilis. Cum ſexto Idus Ianuarias migraſſet ad Dominum. Multi non ſolùm ex Italia; ſed Illyrico etiam, atque Epyro ad id oſtentum domo profecti; Medici omnes, & præſertim Girardus Veronenſis, Medicus ætate noſtra om-

Vt Sanctus colitur.

Dies obitus.

Corpus à Medicis miraculorum iudicatur.

omnium nobiliſſimus, qui eum in hac ægritudine viſitauit, naturæ nulla vi fieri poſſe teſtati ſunt, præſertim cum putrida febri laboraſſet. Diffuſus enim per venas quum putridus, & corruptus humor corruperit neceſsè fuit reliquum Corpus corrumpi; vt impoſſibile penitùs extiterit, abſente calore naturali, vel paruum aliquid temporis integrum, incorruptumque manere. Quantum igitur quamque admirabile ſpectaculum fuerit, aliorum ſit iudicium. Nam ſi Beatiſſimo Bernardo honori datum eſt, vt dandum erat, quod Corpus eius triduo inhumatum ſubſtiterit. Quid Laurentio noſtro tribuendum, qui tot pene menſes integer, & incorruptus euaſit? Mota Ciuitas tantæ rei Miraculo: dare operam voluit, ne eiuſmodi ornamento, vel primi ſcilicèt, vel Sanctiſſimi Patriarchæ Reliquijs Patriarchalis Eccleſia ſpoliaretur. Hoc facto relatum in memoriam illud Beatiſſimi Martini Turonenſis Epiſcopi, qui quum apud Condatenſem, Pictauorum Vrbem, diem obijſſet, & Pictaui, apud quos obijſſet, retinere vellent: Turonenſes autem repeterent proprium Antiſtitem, tandiù in

con-

contentione res illa verſata eſt, donec à Turonenſibus furto ſublatus propriæ Eccleſiæ reſtitueretur. Quæ autem Miracula deinceps acciderint, quæque accidant quotidiè ad ſepulchrum illud diuinam opem poſcentibus, ea non aggredi ſatius exiſtimaui; quippè quæ innumerabilia ſunt. Inquirentur fortaſſis aliquando diligentius ab ijs, quorum ſicuti auctoritas maior eſt, & officium ſolemnius, itâ vix crediderim fieri poſſe, vt tanti luminis ſplendorem Deus iacere diutiùs in tenebris patiatur.

Exindè Miràcula innumerabilia ad ſepulchrum Beati.

Finis Vitæ, à Bernardo Iuſtiniano ſcriptæ.

* * *

LEO PAPA DECIMVS.

Venerabilibus Fratribus Polan. noſtro, & Apoſtolicæ Sedis Nuncio, & Cremonenſi Epiſcopis, Venetijs commorantibus. Venerabiles Fratres ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Aliàs ſicut accepimus tempore felicis record. Sixti Papæ Quarti prædeceſſori noſtri, inſtantibus dilectis filijs Duce, & Dominio Venetiarum, proceſſum fuit in Vrbe iſta ad generalem Inquiſitionem famæ, Sanctitatis, & Miraculorum BEATI LAVRENTII IVSTINIANI olim Patriarchæ Venetiarum, & eiuſmodi Inquiſitio Romam miſſa, quæ quoniam incendio quodam, quo quamplurima ſcripta periere, vt dicitur, combuſta eſt, Dux, & Dominium præfati, ac Ven. Frater Patriarcha, & Clerus Venetiarum Nobis ſæpiùs inſtantiſſimè ſupplicarunt, vt vellemus mandare eandem inquiſitionem iterùm fieri, ac etiam in forma magis ſpeciali, & probante, vt moris eſt in ſimilibus, ità quod conſtito legitimè de Sanctitate Vitæ, & Mi-

Indulta Apoſtolica.

Committitur à Leone X. conſtructio Proceſſum.

A Sixto IV. vocatur Beatus.

A Leone X. vocatur Beatus,

raculis, cæteriſque Virtutibus dicti BEATI LAVRENTII, ſeruatis ſeruandis poſtmodũ ad Canonizationem ipſius procedere, eundemq; Cathalogo Sanctorum aſcribere poſſemus. Nos moti cum illorum ſupplicationibus, tùm quadam informatione hac de re facta, & per eundem Patriarcham Nobis miſſa, ac ijs, quæ de doctrina, & vitæ Sanctitate ipſius crebrò dicuntur per graues Viros, habito ſuper hoc Vener. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium maturo conſilio, & deliberatione Fraternitati Veſtræ; de qua in his, & alijs plurimum in Domino confidimus, per præſentes committimus, & mandamus, vt conſtito ſummariè de præmiſſis, ac de Vita, Moribus, & Fama, Humilitate, Continentia, Charitate, Patientia, cæteriſque Virtutibus eiuſdem BEATI LAVRENTII Patriarchæ, & Miraculis, quæ iſtic eo, intercedente, operatus eſt, & quotidiè operatur Altiſſimus, vos per generalis inquiſitionis modum diligentiſſimè informetis, & ſi per generalem huiuſmodi Inquiſitionem vobis videbitur, & conſtiterit, ſuper quò vtriuſque veſtrum conſcientias oneramus, proba-

Iterùm ab eodem Leone X. vocatur Beatus.

bationes eſſe tales, vt per eas poſſit ad ſpecialem inquiſitionem procedi, & deueniri; Nobis alitèr non conſultis, cùm de doctrina, fide, & religione veſtra, plurimam in Domino fiduciam habeamus. & in alijs arduis experti ſimus, ad ſpecialem ſuper pręmiſſis inquiſitionem deueniatis, Articuliſque, & Interrogatorijs datis, Promotoreque Fidei adhibito, citatione legitima præcedente, Teſtium productorum iuramenta recipiatis, & iuxta Interrogatoriorum, & Articulorum formam examinare diligentèr curetis, ac eorum dicta in ſcriptis fidelitèr redigi mandètis, vtraque ac monumenta recipiatis, quæ ad negotium huiuſmodi facere videbuntur, omniaque alia accuratiſſimè perſcrutemini, quæ & neceſſaria, & opportuna eſſe, & ad omnem, & plenam huius rei ſcientiam facere cognoueritis, quæ iuncta in ſcriptis fideliter redacta ſub veſtro ſigillo clauſa ad nos mittetis, vt ad Dei laudem, & Eccleſiæ ſuæ Sanctæ exaltationem, diuina inſpiratione illuminati, quæ Eccleſiam ſuam errare non ſinit, vnà cum Fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus, quid faciendum ea in re ſit, deliberare poſ-

ſimus. Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, conſuetudine, ac ſtylo, cæteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctum Petrũ ſub Annulo Piſcatoris die 11. Aprilis 1519. Põtificatus noſtri Anno Septimo.

Bembus &c.

CLEMENS PAPA SEPTIMVS.

Venerabili Fratri, Antonio Patriarchæ Venetiarum. Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Indultũ Officij, & picturæ cũ radijs.

ILlius, qui ſemper in Sanctis ſuis mirabilis eſt, vices licèt immeriti gerentes in terris, pijs fidelium, præſertim Ducum, & Nobilium votis, quæ ad Dei laudem, & gloriam, ac Sanctorum venerationem cedere dignoſcuntur, libentèr annuimus, eaque fauoribus libentèr proſequimur opportunis. Expoſuit Nobis nuper dilectus filius Marcus Foſcarus, Dominij Venetorum Orator ad Nos deſtinatus, pro parte dilecti filij Nobilis Viri Andreæ

Grit-

Gritti, Ducis, & Dominij Venetorum huiuſmodi, quod licèt ex Proceſſu ſuper Canonizatione Beati Laurentij Iuſtiniani, de mandato fel. recordat. Sixti Papæ Quarti prædeceſſoris noſtri ad tunc Ducis, & Dominij Venetorum inſtantiſſimas preces habito, & ad Romanam Curiam tranſmiſſo veriſimiliter credi poſſit, omnia quæ ad ipſius Beati Laurentij Canonizationem, neceſſaria erant, tunc plenè, ac ſufficientèr probata fuiſſe, tamen cùm Proceſſus ipſe caſu quodam, igne crematus fuiſſet, piæ memoriæ Leo Papæ Decimus etiam Prędeceſſor noſter, ad tunc Ducis, & Dominij Venetorum huiuſmodi ſupplicationem, eius tunc Nuntio, & bonæ memoriæ Epiſcopo Cremonenſi, tunc in humanis agenti in Ciuitate Venetiarum commorantibus, de Venerabilium Fratrum ſuorum, de quorum tunc numero eramus, conſilio, per ſuas in forma Breuis litteras, commiſit, vt ad Inquiſitionem negotij Canonizationis huiuſmodi procederent, qui cùm ad Inquiſitionem huiuſmodi procedere cæpiſſent, ac prædictus Leo prædeceſſor, ſicut Domino placuit, fuiſſet vita functus, recolendę me-

Antiqui Proceſſus incendio combuſti fuerunt.

me-

Alia Commiſſio Adriani Sexti ſuper proſecutione cōſtructionis Proceſsus.

moriæ Adrianus Sextus ſimilitèr Prædeceſſor noſter ad ſupplicationem Oratorum prædicti Dominij Venetorum, qui ad Sedem Apoſtolicam pro præſtanda ſibi obedientia, deſtinati fuerant: Tibi (Frater Patriarcha) & Venerabilibus Fratribus, Thomæ Feltrenſi Nuntio Apoſtolico, & Paulo Nemoſienſi Epiſcopis, per ſuas in forma Breuis litteras mandauit, vt Proceſſum Canonizationis aliàs inchoatum proſequi deberetis, ac ſi dicti Leonis Papæ litteræ ſup. directę fuiſſent. Cùm autem pręfatus Adrianus Prædeceſſor noſter dicto Proceſſu minimè abſoluto fuerit vita functus, & Proceſſus huiuſmodi non ità de facili valeat expediri, ac idem Marcus Orator pro parte Ducis, & Dominij prædictorum Nobis humiliter ſupplicauerit, vt pro æterni Regis laude, & gloria, ac ipſius B. Laurentij Confeſſoris reuerentia, nec non Eccleſiæ decore, ac Catholicæ Fidei ſplendore, & Populorum dicti Dominij deuotione, liceat ſingulis annis in die, qua dictus B. Laurentius migrauit ad Dominum, Feſtum, & Officium de vno Patriarcha Confeſſore, cum Oratione vnius Epiſcopi Confeſſoris ſub

no-

nomine eiuſdem B. Laurentij Patriarchæ in tua, & alijs Eccleſijs dicti Dominij Venetorum ab omnibus celebrari: Nos qui Fideles quoſcumque ad Sanctorum Dei venerationem, ac iugem erga eos deuotionem, prout poſſumus, libenter excitamur, cum ad præſens alijs grauibus præpediamur impedimentis, & negotijs, Canonizationiſq; huiuſmodi negotio intēdere non valeamus, ipſorum Ducis, & Dominij deuotis ſupplicationibus inclinati, vt tam in tua Patriarchali (cuius ipſe BEATVS LAVRENTIVS Patriarcha fuit) quam in quibuſuis alijs Cathedralibus, etiam Metropolitanis, ac Collegiatis, ac Parochialibus quorumcumque locorum, etiam Religioſorum Eccleſijs totius Dominij Venetorum, Officium in memoriam eiuſdem B. Laurentij Patriarchæ de vno Epiſcopo Confeſſore ſub nomine eiuſdem B. Laurentij annis ſingulis, die, qua migrauit ad Dominum celebrari, ac in eorum Miſſis, & Matutinis, ac Veſperis commemoratio ſub nomine B. Laurentij Patriarchæ recitari poſſit ab omnibus, qui illud celebrare, & recitare voluerint, & eius Imago in Eccleſijs, ſiuè Chriſti fidelium per-

Beatus vocatur à Clemēte VII.

Et conceditur in eius honorem Officium.

Conceditur Beatum ſplẽdoribus pingi.

perſonarum, domibus depingi (ſine tamen diademate, & non tanquam Canonizati, ſed tanquam Beati) liberè, & licitè valeat, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem quod propter præmiſſa dictus Beatus Laurentius Cathalogo Sanctorum aſcriptus minimè cenſeatur. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 18. ... . 1524. Pontificatus noſtri Anno primo.

SIXTVS PAPA QVINTVS.

Vniuerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Indulgentia in honorem Beati.

AD augendam Fidelium religionem, & animarum ſalutem, Cœleſtis Eccleſię theſauris pia charitate intenti, omnibus vtriuſque ſexus, Chriſti fidelibus, verè pœnitentibus, & confeſſis, ac Sanctiſſimo Euchariſtiæ

Digitized by Google

riſtiæ Sacramento refectis, qui Eccleſiam S. Mariæ de Horto Ciuitatis Venetiarum Cógregationis Sancti Georgij in Alga in feſto Beati Laurentij Iuſtiniani, Primi Patriarchæ Venetiarum, quod celebratur die octaua menſis Ianuarij à primis Veſperis, vſque ad occaſum Solis eiuſdem feſti proximè futuri, deuotè viſitauerint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, ac hæreſum extirpatione, Sanctæque Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & largimur. Præſentibus poſt dictum feſtum minimè valituris. Volumus autem quod &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 29. Decembris 1588. Pontificatus noſtri anno tertio.

BEATISSIMO PADRE.

Siſto Papa Quarto di ſanta memoria à ſupplicatione della Republica di Venetia, commiſe già, che ſi formaſſe nuouo proceſſo intorno la vita, morte, e miracoli del Beato Lorenzo Giuſtiniano primo Patriar-

A S. R. Congregat. datur facultas tráſferendi Corpus Beati in locum nobiliorem.

ca di Venetia per Canonizarlo, & aſcriuerlo nel Catalogo de' Santi, eſſendoſi per incendio perſo il primo proceſſo per innanti formato; Et il medeſimo poi commiſero Leone Decimo, & Adriano Seſto, e finalmente interponendoſi molti impedimenti, Clemente Settimo per ſuo Breue ſotto li 19. Luglio 1524. conceſſe, che per tutto il Dominio Veneto ſi poteſſe celebrare in tutte le Chieſe l'Offitio di Confeſſore Pontefice, ſotto nome del Beato Lorenzo Patriarca, e sì nelle Chieſe, come nelle Caſe priuate ſi poteſſe tenere la ſua Imagine, & venerare come Beato, fra tanto che fuſſe legitimamente Canonizato. E perche il Corpo del predetto Beato Lorenzo è ſtato ſepolto in vn'Vrna nella Chieſa Patriarcale di Venetia, & in vna nobil Cappella fabricata dalla Famiglia Giuſtiniana era accommodata vna Caſſa nella Pala marmorea dell'Altare per riponerui il detto Corpo, e ritenerlo con maggior veneratione, e nell' Vrna predetta potria facilmente patire in qualche parte. Però Monſignor Lorenzo Cardinal Priuli, e Patriarca di Venetia ſupplica humilmente Voſtra Santità, che per

ſuo

ſuo Breue li conceda facoltà di rimouere dall'Vrna predetta il Corpo del Beato Lorenzo, e traſportarlo, e collocarlo nella Caſſa, che già gli è ſtata preparata, & accommodata nella Pala dell'Altare, eretto nella Cappella Giuſtiniana, che così ſi preſeruerà da corruttione, e ſi tenerà con maggior veneratione, e conſolatione de' Fedeli, che ſono deuoti di queſto Glorioſo, e Beato Seruo d'Iddio, il quale lungamente conſerui Voſtra Santità.

In Congregatione Sacrorum Rituum, habita in ædibus Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Cardinalis de Aragona, ſub die prima menſis Februarij 1597. inter cætera fuit decretum, vt infra videlicèt.

Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Laurentius Cardinalis Priolus Patriarcha Venetiarum, quoàd petitam tranſlationem Beati Laurentij Iuſtiniani Proto-Patriarchæ, pro ſua prudentia, & pietate faciat, quod expedire iudicauerit.

In. Epiſcopus Portuen. Cardinalis de Aragonia.

F. Baſcella Secretarius.

Vniuerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Indulgentia in honorem Beati.

AD augendam Fidelium religionem, & animarum ſalutem, Cœleſtibus Eccleſiæ theſauris,pia charitate intenti,omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, verè pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui Eccleſiam S. Mariæ de Horto Ciuitatis Venetiarum Congregationis S. Georgij in Alga, in Beati Laurentij Iuſtiniani Primi Patriarchę Venetiarum, & Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis feſtiuitatibus à primis Veſperis, vſque ad occaſum Solis earundem feſtiuitatum, deuotè ſingulis annis viſitauerint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, Sanctæque Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibus vſque ad decenninm valituris. Volumus autem &c.

Da-

Datum Romę apud Sanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris, die tertia Iulij 1597. Pontificatus noſtri Anno ſexto.

CLEMENS PAPA OCTAVVS.

Ad perpetuam rei memoriam.

SAluatoris, & Domini Noſtri Ieſu Chriſti, qui de ſinu Patris ad infima mundi deſcendens, & formam ſerui accipiens in ara Crucis pro humani generis redemptione, pretioſiſſimum ſanguineum ſuum effundere voluit, vices, quamquam immeriti gerentes in terris, eius tanto precio redemptorum Fidelium, curæ noſtræ commiſſorum, ſalutem, anxiè procuramus, quam vt faciliùs conſequi valeant, illos ad pietatis opera, quæ ad illam gradus ſunt, frequentanda cœleſtium gratiarum donis allicere ſtudemus. Supplicationibus itaque dilecti filij Petri à Sancto Ioanne, in Sacra Theologia Doctoris, ac Congregationis S. Ioannis Euangeliſtæ Portugalliæ Procuratoris Generalis, Nobis nuper humilitèr porrectis, inclinati, omnibus, & ſingulis Congregationis Sancti Georgij in Alga, Religio-

Alia Indulgentia.

gioſis, ac alijs vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, verè pœnitentibus, & confeſſis, & ſacra Communione refectis, qui quaſcunq; dictæ Congregationis Eccleſias, vbicumque exiſtentes in S. Georgij Martyris, & Sancti Ioannis Euangeliſtæ, nec non SANCTI LAVRENTII Iuſtiniani, & proprij tutelaris Eccleſiarum, vniuſcuiuſque Monaſterij, & Abbatiarum prædictæ Congregationis Feſtis diebus, à primis Veſperis vſque ad occaſum Solis, dierum huiuſmodi ſingulis annis deuotè viſitauerint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, quotidiè, prædictorum id egerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibus pro Religioſis dictæ Congregationis perpetuò pro alijs verò ad decennium, dempto anno Iubılæi dumtaxat valituris. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis &c. Datum Ferrariæ ſub annulo Piſcatoris die 20. Iulij 1598. Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Nuncupâtur SANCTVS à Clemente VIII.

CLE-

Digitized by Google

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

NOſtræ auctoritatis partes in his rebus libenter interponimus, quæ ad Religioſorum pietatem, & deuotionem, quam erga ſuæ Religionis Fundatores, Viros Beatos gerunt, magis declarandam pertinent, prout in Domino ſalubriter conſpicimus expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum Rectorum Generalium, & Vniuerſarum Congregationum S. Georgij in Alga, & S. Ioannis Euangeliſtæ Regni Portugallici, quæ ſub eiſdem habitu, & Regula, ſub ſuaui Religionis iugo, Altiſſimo famulantur, nobis nuper expoſitum fuit, quod cum pro eo, quem erga Beatum Laurentium Iuſtinianum primum Patriarcham Venetiarum, earundem Congregationum Fundatorem, gerunt deuotionis affectum, Officium de eodem B. Laurentio, quod ex Apoſtolicæ Sedis indulto de Communi Pontificis Confeſſoris in eiſdem Congregationibus recitatur, cum Lectionibus proprijs, & Miſſam vt infra, dein- Gōceſſio Officij proprij de B. Laurentio.

ceps

ceps recitare, & celebrare poſſe deſiderent, Lectiones huiuſmodi cum Antiphonis, ac Orationibus ad præſcriptum Romani Breuiarij, Feſto ipſius Beati Laurentij accomodatis, compilari curarunt, ac ad Nos, & Apoſtolicam Sedem examinandis, & approbandis humilitèr remiſerunt, Nobiſque humiliter ſupplicari fecerunt, vt eorum pio deſiderio in præmiſſis de benignitate Apoſtolica annuere dignaremur. Nos igitur Rectorum, & Congregationum prædictarum pijs Votis, quantum cum Domino poſſumus, ſatisfacere cupientes, Lectiones, Antiphonas, & Preces, ac Miſſam prædictas dilecto filio Noſtro Cæſari titulo Sanctorum Nerei, & Archilei Presbytero Cardinali Baronio nuncupato examinandas, & reformandas commiſimus, qui Cæſar Cardinalis retulit, diligenter ſe illas examinaſſe, vidiſſe, cognouiſſe, atque probaſſe. Quare prædictos Rectores, & Congregationes, eorumque Canonicos, ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & eorum ſingulos à quibuſuis excommunicationis &c. ſupplicationibus eorum nomine ſuper hoc, vt præfertur, humili-

Officiũ examinatum, & reformàtum fuit à Gardinali Baronio iuſſa Clemẽtis VIII.

militer porrectis inclinati, Lectiones, Antiphonas, Preces, & Miſſam huiuſmodi, vt præfertur, à dicto Cæſare Cardinali viſas, cognitas, examinatas, atque probatas, ac inferius inſertas, Apoſtolica auctoritate præſentium tenore perpetuò confirmamus, & approbamus, ac eiſdem Rectoribus, & Canonicis vniuerſis, vt tam publicè in Choro, quàm priuatim illas in Officio, quod in Feſto, & Octaua Beati Laurentij, ab eis recitatur, pariter reſpectiuè recitare, & illas recitando obligatione recitationis diuini Officij ſatisfacere poſsint, auctoritate, & tenore prædictis, concedimus, & indulgemus. Ordo autem, & tenor illarum eſt, qui ſequitur. Omnia, vt in impreſſorio. Non obſtante quod Feſtus dies Beati Laurentij prædicti non ſit in Kalendario Romano adſcriptus, ac noua Breuiarij editione, necnon Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Datum Ferrariæ die 22. Septembris 1598. Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cōceditur recitatio dicti Officij pro ſingulis hebdomadis, cū Indulgentia aſſiſtentibus.

CVm ſicut accepimus fel. record. Clemens Papa Octauus prædeceſſor noſter, aliàs dilectis filijs Canonicis Congregationis S. Georgij in Alga Venetiarum indulſerit, vt in eorum Eccleſijs Feſtum B. Laurentij Iuſtiniani, dictæ Congregationis Fundatoris, ſolemnitèr celebrare, ac Officium, & Miſſam cum Lectionibus proprijs de eodem B. Laurentio recitare licitè poſſint, prout in eiſdem prædeceſſoris litteris in forma Breuis deſuper expeditis pleniùs continetur. Cumque poſtea ijdem Canonici in Capitulo Generali eiuſdem Congregationis ordinauerint, vt ab eiuſdem Congregationis Canonicis, & Religionis Officium prædictum de B. Laurentio Feria v. cuiuſcumque hebdomadæ; alio Feſto non impedita, recitaretur: nunc vt Officium ipſum dicta Feria v. maiori cum veneratione recitetur, cupiunt huiuſmodi ordinationem per Nos comprobari, ac aliquam illis, ac alijs intereſſentibus, indul-

gen-

gentiam benignè concedi; quarè nobis ſupplicatum fuit, vt in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur eorum pijs votis, quantum cum Domino poſſumus, annuere cupientes, ac ipſos Canonicos ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & eorum quemlibet à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, vel pœnis, à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum dumtaxat præſentium conſequendi, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, nec non litterarum Clementis prædeceſſoris prædictarum tenorem præſentibus pro expreſſis habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, ordinationem prædictam de recitando Officio de B. Laurentio Feria quinta cuiuſcumque hebdomadæ, alio Feſto non impedita, confirmantes, & approbantes, omnibus, & ſingulis eiuſdem Congregationis Canonicis, qui Officium huiuſmodi ſiuè in Choro, ſiuè extra Chorum, deuotè recitauerint, vt præfer-

tur, nec non alijs vtriuſque ſexus, Chriſti fidelibus, Officio huiuſmodi, ſeù Miſſæ de Beato Laurentio deuotè intereſſentibus, tres annos de iniunctis eis, ſeù aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs in forma Eccleſiæ conſueta, qualibet vice id egerint, relaxamus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides habeatur vbique, quæ ipſis præſentibus haberetur. Datum Romæ apud Sanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris die 29. Iulij 1605. Pontificatus noſtri Anno primo.

Ciuitas, Senatuſque Panormitanus.

Electio Beati in Patronum, & exitio Officii.

Animaduertens Illuſtriſ. Senatus Panormitanus ad impetrandam gratiam apud Deum Optimum Maximum liberandi hanc

Ci-

Ciuitatem à morbo contagioſo, in quo verſatur maxima calamitate gentium, & perquirendo varias vias, & modos faciliùs quam pro interceſſione multorum Sanctorum coram eo exiſtentium, & orantium, ac deprecantium obtineatur gratia, prout legitur, quod multiplicatis interceſſoribus largiaris &c. Ideò ad augendam deuotionem præcisè Beati Laurentij Iuſtiniani Patriarchæ Venetiarum, & Congregationis Canonicorum Secularium Sancti Georgij in Alga Venetiarum, & Sancti Iacobi de Manzara huius Vrbis fundatoris, eundem deliberauit Illuſtriſs. Senatus ipſe accipere, & habere per particularem Protectorem, & Patronum dictæ Vrbis, ad effectum prædictum intercedendi, & orandi apud ſuam Diuinam Maieſtatem, inſimul cum Beata Dei Matre eiuſdem Vrbis principali Patrona, & alijs eius Compatronis pro liberatione, & reſtauratione Ciuitatis, ab ipſo morbo liberati gratiarum actiones referentes, & in eius ſancto ſeruitio perſeuerantes, vi præſentis actus eundem Beatum Laurentium Iuſtinianum elegit, & eligit & nominauit, & nominat in eius Patronum, Inſtrumentũ Electionis.

& par-

& particularem Protectorem dictæ Vrbis, orantes, & deprecantes eum, vt dignetur ſub eius Patrocinio, & protectione Vrbem ipſam recipere, eique in omnibus, in hac præſertim neceſſitate Patronum, & Protectorem ſe exhibere, vt intercedat pro dicta Vrbe apud Deum, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum pro dicta liberatione mali contagij; Inſuper ſtatuit ipſe Senatus, quod in ſignum huiuſmodi patrocinij, quod in quolibet anno in die eius feſtiuitatis dare debeat quatuor faces rotulorum duorum ceræ albæ, ad honorem, & gloriam dicti Patroni, & Protectoris, quæ fiant expenſis ipſius Vrbis, & pecunijs, quas ipſe Senatus anno quolibet expendere poteſt. Vndè &c.

Elogium in honorē Beati.

Beatum Laurentium Iuſtinianum,
Clariſſimum
Cęleſtinæ Canonicorū familiæ fundatorem
Magnum Orbis Columen
Panormitana Pietas
Tanti Præſulis addicta meritis.
Recenſitum inter Vrbis Patronos
Libenter annuit incolumen recenſeri
Eius nomine ſibi rata felicitatem.

Bea-

Beatiſs. Padre. Tra gli altri Celeſti Protettori da noi eletti ne' faſtidij paſſati, vi fù con effetti euidenti di gratia il B. Lorẽzo Giuſtiniano, vno delli fondatori della Congreg. di S. Georgio in Alga, detta de' Canonici Secolari, e quinci è che ricordeuoli de' beneficij riceuuti, hora ſupplichiamo deuotamente la Santità Voſtra, che ſi degni di concedere che nel Natale di d. Beato quì in Palermo ſe ne poſſi celebrare anco l'Offitio, e la Meſſa cõforme alla conceſſione che detti Canonici hanno ottenuta da' Sommi Pontefici di fel. me. Clemente VIII. e Paolo V. che tutto ciò ſarà gloria di Dio, e di S. Chieſa, e di mãtenimento della riuerenza, che queſto Popolo meritamente porta al Beato, con l'agiuto del quale pregheremo continuamẽte per li anni lunghi, e feliciſſimi della Santità Voſtra. Di Palermo 28. Agoſto 1627.

Supplicatio Senatus Panormitani ſuper Electione Beati in Patronũ, & extenſione Officii.

Di V. Santità ſerui humdiſs. che li baciano li piedi *Li Giurati di Palermo.*

Cùm Ciuitas Panormitana graui lue annis præteritis premeretur ad auertendam iram Dei elegit in Protectorem Beatum Laurentium Iuſtinianum, olim Patriarchã Venetiarum, cuius hodiè electionis Inſtrumen-

Decret. Sacr. Congr. Rituũ ſuper prædictis.

mento in Sacra Rituum Congregatione exhibito, Senatus Panormitanus inſtetit confirmari, & concedi Officium de Beato, & Sacra Rituum Congregatio conceſſit pro Ciuitate Panormi iuxtà rubricas. Die 26. Feb. 1628. Io. Baptiſta Card. Detus. Loco † ſigilli. F. Fuluius Benignus Secret.

Veneta.

Decret. Sacr. Congr. Rit. pro translatione Corporis Beati in nobiliorem Vrnam.

Ad reiteratas preces Excellentiſs. Oratoris Venetiarum nomine Sereniſſimi Senatus, atque relationem Illuſtriſſimi Patriarchæ, Sac. Rituum Congregatio concedi poſſe cenſuit licentiam aperiendi Capſam, in qua conſeruatur Corpus B. Laurentij Iuſtiniani, ad effectum illud reponendi in nobiliori Vrna marmorea à Senatu prædicto donata, & poſita in Altari, ab eodem nuper conſtructo in Capella maiori illius Patriarchalis; & hæc omnia cum interuentu, & aſſiſtentia Reuerendiſſimorum Patriarchæ, & Nuntij Apoſtolici, ſi Sanctiſſimo viſum fuerit, & per Breue Sanctitatis ſuæ expediendum. Hac die 21. Martij 1665.

Et facta de prædictis relatione &c. Sanctitas ſua annuit die 8. Aprilis 1665.

Die

Die viij. Ianuarij.

IN FESTO B. LAVRENTII IVSTINIANI

Primi Patriarchæ Venetiarum.

Fundatoris Congregationis Sancti Georgij in Alga Venetiarum.

Duplex.

Omnia dicuntur de Communi Confeſſorum Pont. præter ea, quæ habentur propria.

AD VESPERAS.

Antiph. Ecce Sacerdos magnus. *vt in Communi.*

℣. Ora pro nobis B. Pater Laurenti.

℞. Vt digni efficiamur promiſſionibus Chriſti.

Ad Magnificat, Antiphona.

Suſcepit Dominus ſeruum ſuum Laurentium, & exaltauit eum, qui exaltat humiles recordatus miſericordiæ ſuæ.

Magnificat &c.

Oremus.

PRæſta quæſumus omnipotens Deus; vt Beati Laurentij Confeſſoris tui, atque Pontificis, cuius gaudemus meritis, inſtruamur exemplis, atque doctrinis. Per Dominum noſtrum &c.

In vtriſque Veſperis, & Laudibus non fit commem. de Epiphania, niſi hoc feſtum occurrat, vel concurrat cum Dominica infra, quia tunc de ea tantùm fit commem. Quod etiam ſeruetur ſi Officium Dominicæ fiat in Sabbato iuxtà rubricas Breuiarij.

AD MATVTINVM.

Lectiones primi Nocturni dicuntur de Communi Confeſſorum Pontificum. Laudemus Viros glorioſos.

IN II. NOCTVRNO.

Lectio iv. ex eius Vita apud Surium. Tom. 1.

LAurentius ex antiqua, & illuſtri familia Iuſtiniana natus, vnus ex primis Fundatoribus Congregationis Canonicorum S. Georgij in Alga (quem parentem, ac Fundatorem ſuum etiam agnoſcit Congregatio eorumdem Canonicorum S. Ioannis Euangeliſtæ in Luſitaniæ Regno) cum

vn-

vndeuigeſimum ætatis annum ageret, cupiebat Religionem ingredi; mater verò Quirina nomine, tentauit remouere adoleſcentem à propoſito, & nuptias propoſuit. Quod cùm adoleſcens cognoſceret, fugam arripuit; quippè qui diceret ſe diuinam Sapientiam duxiſſe vxorem, ſicuti ipſe in libello, quem faſciculus amoris poſtea inſcripſit, docuit; atque ad Marinum auunculum, Canonicum S. Georgij in Alga Venetiarum ſe contulit. Dicebat autem, initio ſibi ante oculos propoſuiſſe hinc nobilitatem, magiſtratus, honores, & omnis prætereà generis voluptates, cæteraque Mundi bona; illinc inedias, vigilias, æſtus, algorem, & ſeruitutem; ſediſſe deinde quaſi Iudicem inter ea, & ita à ſe exegiſſe: Conſidera nunc etiam, atque etiam Laurenti quid agas, putaſne hæc perferre poteris, aut illa contemnere? Tunc ſe ſe ad Domini Crucem conuertit, dicens: Tu es Domine ſpes mea, ibi poſuiſti certiſſimum refugium tuum. Sic confirmatus animo, relicta Matre, & Fratribus, ac calcatis prætereà opibus, & honoribus, & florentis ætatis illecebris, ad cæleſtem militiam profectus eſt,

quæ tunc temporis fundabatur. In Monaſterio, ſic vixit, & corpus ita fame, & ſiti macerauit, vt cum hoſte capitali perpetuum bellum agere videretur. Quare Patres eum cogebant ex Capituli decreto, vt cibo, ſomno, ac veſte moderatius vteretur. Id ille moleſtè ferens, quaſi ad delitias compelleretur: iubete (dicebat) vt lubet, parebo iuſſis; ſcire tamen vos velim, ei, qui pro Chriſto pati decreuerit, patiendi viam non defuturam. Quod poſtea compertum fuit illum dixiſſe propter diſciplinas, & verbera, quibus ſolebat affligi vehementius per totam vitam. Ad Matutinum primus accedebat nunquam ab Eccleſia diſcedens donec ad Primam Fratres conueniſſent.

Lectio v.

HVmilitatem cæterarum virtutum Reginam appellabat. Si Rector erat Monaſterij, infima quæque miniſteria deligebat. Nihil, niſi de peccatis ſuis, loquebatur, ſua deteſtari, contemni, ac deſpici cupiebat. Semper de humilitate Domini Ieſu, aut Beatiſſimæ Virginis habebat ſermonem. Poſtquam Religioſum viuendi modum inſtitutum inijt, maternam,

aut

aut fraternam domum nunquam ingreſſus eſt; matris tamen morti intereſſe pietatis eſſe duxit, ibique ſine lacrymis (alijs plorantibus) vltimum officium perſoluit; magnæ curæ illi fuerat mæſtos conſolari, & laborantibus ſubuenire; Verſabat animo Frater ad ſæculum redire, cui ad certiſſimam Laurentij opem recurrenti dixit Beatus Laurentius, Accipe Frater hunc lauri ramuſculum (qui relictus erat in Vaſculo) eumque in horto planta; & ſi quidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua; abijt ille,& plantauit,& reuiruit. Prophetiæ ſpiritu vberrima quadam menſura Dominus eum donauit. Fantino Dandulo adhuc in ſeculo degenti, dum ſacros cineres de more initio Quadrageſimæ ſuſciperet,prædixit ſequenti anno eum alijs palmarum ramos diſtributurum,atque ita euenit.Nam Fantinum Pontifex Max. legatum Bononiam miſit, quem ob legationis munus Canonici diſtribuere ramos coegerunt. Vitam cuidam Abbatiſſæ, à Medicis derelictam; dilatam eſſe à Domino,& paucis poſt diebus liberatam indixit. Eius admirabili vitæ ſanctitate, ac præclaris virtutibus mo-

tus Eugenius Quartus Pontifex Maximus animum induxit eum Venetijs Epiſcopum dare, ſed ipſe bis fugiendi conſilium inijt, bis reſtitit, & acquieſcere demum Patrum ſuorum ſententiæ deliberauit. Erant qui ſuaderent parendum eſſe Chriſti Vicario: alij ſuadebant, vt fugeret: Indicto autem Ieiunio, & oratione ſolemni decreuerunt Patres ſupplices petere apud Pontificem, & litteris, & nuntijs, nè ipſis parentem, ducemque ſuum auferret. Bis illi ad Pontificem ſcripſere; bis Pontifex reſcripſit dulciſſimis verbis Patres illos conſolans, & Laurentium admonens grauiſſimis Sanctorum exemplis, ne diuinæ voluntati aduerſaretur. Non parere igitur Pontifici non potuit, ter iubenti.

Lectio vj.

ANno itaque ætatis ſuæ quinquageſimo primo Epiſcopatus onus ſuſcepit, in quo vixit annos viginti tres. Veſte vſus eſt colore (quem dicunt) cæruleo. Tapetes, & aulæa, atque alia ornamenta ædium omninò neglexit. Menſa non ſordida, ſed ſumma munditia, in qua de more Religioſorum, aliqui pij libri eligebantur.

Cibo

Cibo vulgari ſemper vſus eſt, atque in vitreis, & fictilibus veſcebatur. Habuit cubile vix ad ſex pedes protenſum, ſtragulo paleari, & vulgari opertorio, excluſis ſemper de thalamo omnibus, vt liberius vacaret lacrymis (quarum donum habuit) & orationi, in qua erat aſſiduus, & ad eam in grauioribus Epiſcopatus negotijs tanquam ad fidiſſimam anchoram confugiebat. Canonicorum ordinem ad nihilum redactum reſtituit; Sacerdotes addidit, Cantores inſtituit; mores deindè reſumere aggreſſus eſt, deque ijs edidit pulcherrimas conſtitutiones. Collapſa reſtituit, noua conſtruxit liberalitatem in pauperes, & hoſpitalitatem ita coluit, vt eius domus omnibus pauperibus ſemper pateret. Sæpè cum domi nihil reliquiſſet, æs alienum pro Chriſto contraxit. Procuratori roganti, qua ſpe id faceret, Domini mei, dicebat, qui pro me diſſoluere facilè poterit. Nec ſpe fruſtrabatur, nam ex multis locis illi Dominus pecuniam inſperato ſubminiſtrabat. Mulierem à Dęmone oppreſſam liberauit. Quotidiè celebrabat, niſi valetudine impediretur, dicebatque eum, qui cum

poſſet Domino ſuo frui non frueretur, facilè ſe declarare Domini ſui curam non habere. Cùm autem in nocte Dominicæ Natiuitatis Miſſam celebraret, poſt Conſecrationem Euchariſtiæ ſolutus eſt in mentis exceſſum, cumque ter à Diacono, & fratre admoneretur, quaſi è ſomno expergefactus: Ecce proſequor (inquit) frater, ſed quid de Infantulo iſto tam pulcro faciemus? quomodo ſolùm, & nudum in tanto frigore relinquemus? Vocatus ab Eugenio Quartò ab eodem exceptus eſt præſentibus Cardinalibus hiſce verbis: Salue decus, & gloria Præſulum; ab Vniuerſa Curia maxima veneratione habitus. Poſtea pari amore Nicolaus Quintus eum dilexit, & Venetorum Patriarcham primo quoque tempore creauit; Cardinales, Duces, Viri principes domi eum inuiſere, vitam illius inueſtigare, thalamum, cubile, cænaculum omnia luſtrare oculis, & venerari ſtudebant. Iam aduenæ, & peregrini omnis ordinis, & generis, Pannones, Germani, Galli, Hiſpani, qui Romam ad limina Apoſtolorum, vel ad Dominicum Sepulchrum pergebant, tunc demum felix iter ſe
habi-

habituros ſperabant; cum benedictione tanti Patris priùs munirentur. In maximis Venetæ Reipublicæ periculis Dux, atque Senatus ad illius preces tanquam ad ſacrum, quoddam præſidium confugiebant. Multa ſunt admirabilia, quæ fecit, & docuit, quæ dixit, & ſcripſit cum proſpera; tum aduerſa valetudine.

IN III. NOCTVRNO.

Euangelium.

Nemo accendit lucernam. *Vt in Feſto S. Martini Epiſcopi, & Confeſſoris.*

Lectio ix.

Ex Sancto Ambroſio dicenda loco Lectionis Sanctæ Mennæ, quæ eſt in Feſto Sancti Martini.

DEnique lucerna illa, quam matutinis, veſpertiniſque temporibus ritu veteri Iudæorum Princeps Sacerdotum ſolebat accendere velut ſub modio ſita legis euanuit, & Ciuitas illa Hieruſalem, quæ in terris eſt, quæ occidit Prophetas, quaſi in conualle fletus poſita deliteſcit. Illa autem Hieruſalem, quæ in cælo eſt, in qua militat fides noſtra in illo altiſſimo omnium locata monte, hoc eſt Chriſto, Eccleſia non

non poteſt tenebris, & ruinis huius mundi abſcondi, ſed fulgens candore ſolis æterni, luce nos gratiæ ſpiritualis illuminat. Tu autem Domine &c.

Ad Laudes, *vt in Communi.*

℣. Ora pro nobis &c. *vt in Veſperis.*

Oratio, *vt ſupra.*

In ſecundis Veſperis, vt in Communi, præter Autiphonam.

Ad Magnificat Antiphona.

O Beatum Pontificem, virtutibus inſignem, meritis locupletem, rebus pauperem, miraculis glorioſum, quem venerantur Angeli, & cœlum poſſidet. Ora pro nobis Deum, qui potens eſt, & exaltat humiles. Alleluia. Magnificat. Oratio, *vt ſupra.*

Infra Octauam fit de Octaua Epiphaniæ, & de cæteris, Feſtis occurrentibus cum commemoratione in Veſperis, & Laudibus Octauæ B. Laurentij.

Die xiv. Ianuarij.

In Octaua B. Laurentij Veſp. duplex, vt in primis Veſperis diei Feſti. Deinde fit comm. S. Hilarij Epiſc. & Conf. poſtea S. Mauri Abbatis.

Fe-

Feſtum S. Pauli primi Eremitæ transfertur in primum diem Feſto nouem Lect. non impeditam.

IN I. NOCTVRNO.

Lectiones de Scriptura occurrenti.

IN II. NOCTVRNO.

Ex Sur. Tom. I.

Lectio iv.

CVm eſſet morti propinquus, dum quartum ſupra ſeptuageſimum annum ageret, dicebat: Quam libenter abirem, ſi Domino placeret; ſed tu bone Ieſu obſequi non debes voluntati meæ, ſed vtilitati populi tui. Febri poſt paucos dies acerrima corripitur, lectum parantibus, quaſi ſubiratus, & indignanti ſimilis dixit, Mihi ne plumam paratis? Qui mollibus ſternuntur in domibus, Regum ſunt; non in pluma Dominus meus, ſed in duriſſimo ligno cubitauit. En (dicebat) quanta ob huius vilis corporis ſanitatem parãtur cum Chriſti pauperes non panem, non ſtratum, non ignem, vbi calefaciant, habeant, Propè eſt Sponſus, ò filij eundum illi obuiam. Et ſublatis oculis in cœlum, venio (inquit) ad te bone Ieſu. Inter fiduciam, & humilita-

litatem erat medius, ac moriturus dicebat, fortibus debetur palma, non ignauis, ac mei ſimilibus. Rurſus lachrimantibus dicebat: Abite hinc cum veſtris lachrimis, tempus lætitiæ eſt, non lachrimarum; & ſic cum fiducia metuebat, nec ſine timore confidebat. Fecit Beatus Vir teſtamentum, in quo præcepit efferri corpus ſuum ſine aliqua pompa ad Monaſterium ſuæ Congregationis, neque ſemel præcepiſſe contentus (quaſi præſciret, quæ contentio de illius ſepultura eſſet futura) iterum dixit: ſcitis, quæ de ſepultura mandauerim? facite, quod iubeo, nolite pompam parare, neque enim is ſum, quem fortè exiſtimatis. In ipſius ædibus nulla ſupellex fuit comperta, non aurum, non argentum; illud admirabilius, nullum librum omninò poſſediſſe, cum tamen quotidiè legeret, aut ſcriberet, vndè poterat dicere, ſicut alter Laurentius Martyr: Theſauros Eccleſiæ in cœleſtes theſauros manus pauperum deportauerunt. *Lectio v.*

SVſcepta verò ſacri olei Vnctione dicebat adſtantibus: videtis, ò filij horam meam aduenisse. Benedictus Deus, qui

ean-

eandem tandem aduenire voluit, cum nulla ſit alia via, quæ ducat in cœlum. Quid enim vita hæc niſi lanugo quædam, & veluti memoria hoſpitis vnius diei pretereuntis? Pudeat nos mortem timere, cùm Dominus noſter propter nos mori voluerit. Hunc diem ſemper ante oculos habui. Tu ſcis Domine, quamquam dum vitam meam conſidero, confuſio ſit mihi potius appellanda, quam vita, ſed in ſpiritu humilitatis ſuſcipe me Domine Ieſu vita, & ſalus animæ meæ; neq; enim in iuſtificationibus meis proſterno preces meas ante faciem tuam, ſed in miſerationibus tuis multis. Illa ergo ouis amiſſa ad te paſtorem redeo, vocem tuam noui, non alenorum. Peto Domine, vt ad ouile me reducas. Portio aliqua ſit huic Seruulo tuo poſtulanti micas ſuauiſſimæ menſæ tuæ. Deindè conuerſus ad fratres dicebat: Vos interea filij ſeruate Domini præcepta, nihil eſt enim præſtantius, quam ſeruire Domino. Poſtea ſublato pauliſper brachio, quod denudatum tenebat, caligantibus oculis, ſicut alter Iſaac, adſtantibus ſigno Crucis benedixit: Benedicat (inquiens) vobis Dominus Ieſus

ſus Fratres, & viſcera mea, & benedicat Filijs meis, qui abſunt, quos in Domino parturij, Benedicat Principi, & Senatui, & Populo meo, cuius pacem, & concordiam Dominus augere dignetur. Mota igitur Ciuitas eſt,& Canonici Congregationis ſuæ primo diluculò ſunt ingreſſi, quos dulciſſime recognoſcens, ab eis veniam petebat ſi muneri ſuo non ſatisfeciſſet. Diuinum honorem, & Eccleſiæ cultum, tum vt mutuam inter ſe charitatem ſeruarent, commendabat. Poſtremo rogabat, vt diuinis Officijs ſui meminiſſent. Nullus denique Ciuitatis ordo à foribus arceri potuit, & vnicuique loquebatur aliquid ad ſalutem. Procuratoribus iuſtitiam, Sacerdotibus honorem Dei, negotiorum geſtoribus charitatem, ſingulis denique officiorum ſuorum munera commendabat, vt admirabile fuerit, artus illos penè examines intento ſemper ſpiritu laborem loquendi, benedicendique per totum biduum, tantum enim ſuperuixit, perferre potuiſſe. *Lectio vj.*

SEd iam diſſoluebantur ſanctiſſima illa vincula carnis, & ſpiritus, & quæ diſſolubili pace, atque concordia per tot annos

nos ſimul iuncta & annexa fuerant, iuben- Deo membra terræ, ſpiritus cœlo reddendus erat: cum claudere cæpit oculos, facie fuit hilariori, & membra relaxare aggreſſus eſt, quaſi de labore ad requiem tranſiturus. Demum die octaua Ianuarij anno ſalutis humanæ milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto obdormiuit in Domino. Tanta autem circumſtetit feretrum multitudo, vt è gradibus Chori, vbi poſitus fuerat, raptus deindè ſit non hominum manibus, ſed ſola ſe ſe comprimentium turba vſque ad valuas Eccleſiæ. Accurrunt ſcholæ, ſeù paroachiæ celeberrimæ, non quaſi ad mortuum ſepeliendum, ſed cum magna pompa, non quidem lugubri, ſed auratis cereis, & omni honoris, ac lætitiæ ſignificatione; nec tantum homines, ſed etiam Angeli in Beati Patriarchæ tranſitu canere auditi ſunt à quibuſdam Religioſis Monachis Cartuſianis, qui officio intererant: Expletò officio lis maxima orta eſt inter Patriarchales Canonicos, & Patres S. Georgij ſuper ſepulturæ ipſius loco. Reponitur deindè Corpus in Sacrario, ac poſt biduum ſine aliquo fætore, immò

cum ſuaui odore poſitum fuit in Eccleſia ad animos populi depaſcendos, vbi illud celebre, ac memorandum Miraculum fuit: Apparuit, quod illius facies, & genæ rubeſcere cæperint, & per membra, ac venas ſanguis inſpectus fuerit. Igitur qui litigant, hi inſtantius poſtulant, hi diligentius cuſtodiunt. Reponitur iterum in Sacrario, vbi per dies quadraginta perſuerauite incorruptum, & integrum. Tandem die decima ſeptima Martij officijs, & honoribus, nõ quibus cæteri ſolent, ſed quaſi Sancti cuiuſdam Viri, Eccleſiaſticæ ſepulturæ traditur. His, & alijs commota Venetiarum Ciuitas curauit, vt inſtar Turonenſium Ciuium, qui corpus Sancti Martini pio furto propriæ Eccleſiæ reſtituerunt, ita Corpus Beati Laurentij ab Sacrario iterum in Eccleſiam deferretur, ad cuius ſepulchrum permulta apparent Miracula.

IN III. NOCTVRNO.

Lectiones ſicut in die feſto, & ad Laudes, per Horas omnia ſicut in die.

In ſecundis Veſperis fit commemoratio Sancti Marcelli.

FINIS.

VENETA

Canonizationis B. Laurentij Iuſtiniani Primi Venetiarum Patriarchæ.

CVM in Congregatione ordinaria Sacror. Rituum die 8. Aprilis proximè pręteriti editum fuerit Decretum approbatum à Sanctiſs. Poſſe procedi ad vlteriora in diſcuſſione Miraculorum interceſſione dicti Beati Laurentij ab Omnipotenti Deo patratorum poſt illi indultam à Sancta Sede Venerationem: Sanctiſſimus, qui iam enixas præmiſerat, & indixerat ad Deum preces, & pluries audiuerat Archiepiſcopum Myrenſem Fidei Promotorem, & Congregationis Secretarium, acceptis in Congregatione Generali coram ſe habita Conſultorum ſuffragijs, Duo ex ſeptem Miraculis à Poſtulatoribus allatis, & in diſcuſſionem adductis de Conſilio Eminentiſſimorum Patrum Sacris Ritibus Præpoſitorum appro-

baui

bauit. Nempe: ſecundum ſubitæ ſanationis eiuſdem Beati ope implorata tumoris vlcerati, ob quem Marina Gritti Nobilis Veneta ætate ſeptuagenaria, à Medicis deplorata, Sacramento extremæ vnctionis munita, loquendi facultate amiſſa, ad horam moritura exiſtimabatur: Et 7. inſtantaneæ Sanationis Sororis Luciæ Virginis Cænobij S. Annæ Venetiarum, quæ cum in ambobus brachijs acutiſſimis Arthritidis doloribus per duos annos ita vexata fuerit, vt cubitos nodoſis callis obſitos, & arcuatos extendere non valeret, vix ante Sepulchrum Beati Laurentij brachia lapidi ſepulchrali admouit, & preces effudit, vt illicò, & repentè perfectè conualuerit.

Propterea acceitis iterùm Conſultoribus, & præhabita per Eminentiſſimum Dominum Cardinalem de Alterijs ad præſcriptum Decretorum plena, & diſtincta relatione tàm de omnibus, quæ in Proceſſibus, & alijs ſcripturis continentur de verè heroicis huius Beati Viri Virtutibus, Miraculorum, & Sanctitatis fama, & Cultu per tot actus, & præcipuè in Indulgentijs,

in

in Miſſa, & in Officio proprio cum Octauà illi conceſſo à multis ſapientiſſimis Pontificibus Maximis, à quibus, etiam in ſuis Breuibus pluries fuit vocatus Beatus, & Sanctus, quàm de ijs, quæ ſuperuenerunt poſt indultam Venerationem; Sacra Congregatio vnanimi conſenſu, cenſuit, Annuente Sanctiſſimo Poſſe quandocunque deueniri ad ſolemnem eiuſdem Beati Canonizationem, iuxta Ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Sacrorum Canonum diſpoſitionem: imò in Domino admodùm expedire, vt in tàm ancipiti, & agitato totius Chriſtiani Orbis ſtatu eius potiſſimùm implorata interceſſio poſſit ab Altiſſimo impetrare Catholicæ Religionis incrementa, ab imminentium malorum ſollicitudine liberationem, & reducem, & conſtantem Populorum tranquillitatem, & Pacem. Die 27. Iunij 1690.

A. Epiſc. Oſtieñ Card. Cybo.

Loco ✝ Sigilli.

Ioſeph Vallemanus Sac. Rit. Congr. Secr.

Digitized by Google

R. BIBLIOTECA